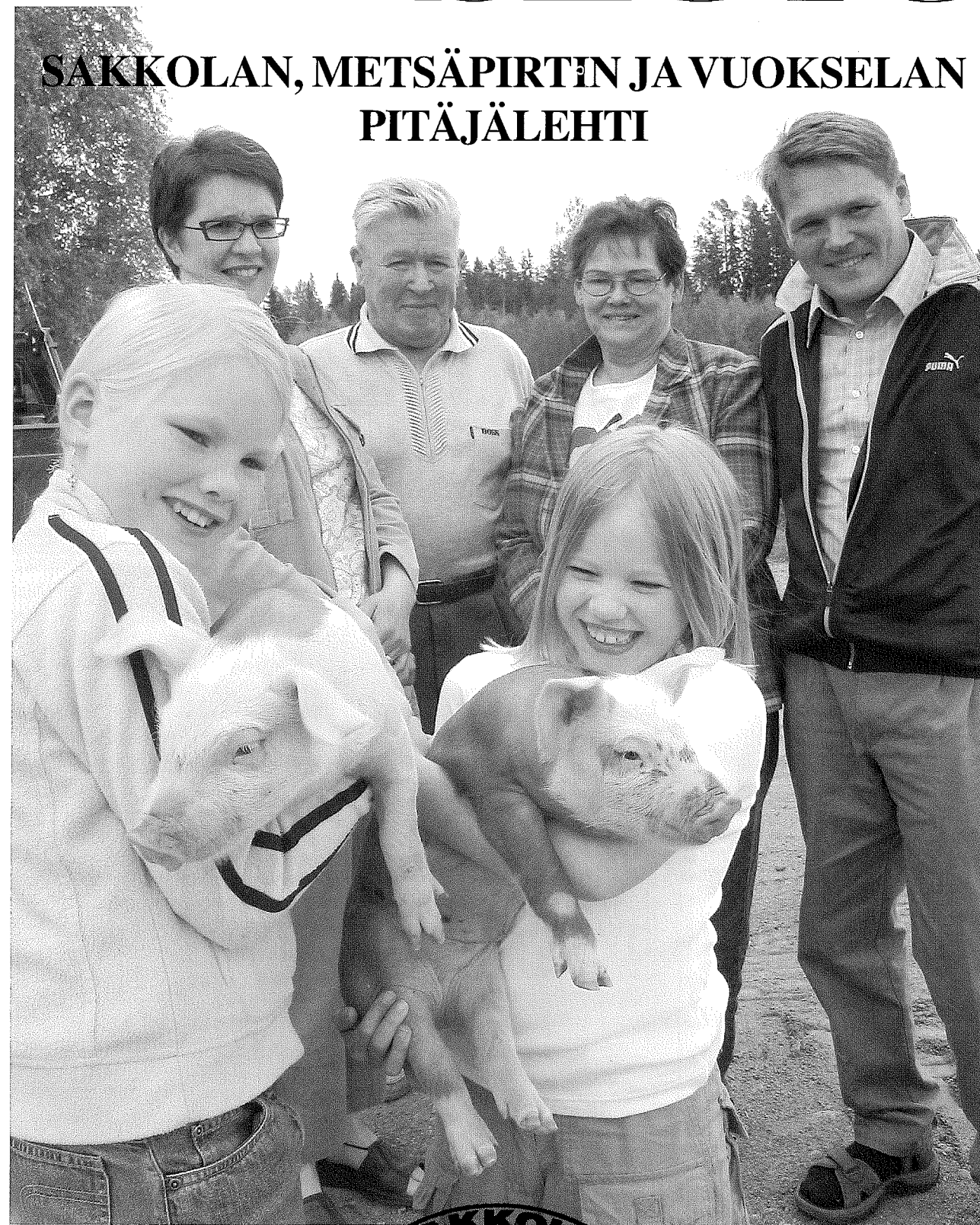

SUVANNON SEUTU

SAKKOLAN, METSÄPIRTIN JA VUOKSELAN
PITÄJÄLEHTI

SUVANNON YMPÄRISTÖN
KOTISEUTULEHTI

N:o 5 * 2004
E L O K U U

SUVANNON SEUTU nro 5/04:

* Turkkisen turinat, s. 4	* Kalevin kuulumiset, s. 18
* Otteita ErP 6:n kronikasta s. 5	* Metsäpirtin Peltoset perustivat sukuseuran, s. 19
* Sankareiden saappaidenjäljillä, s. 6-7	* Hyytiä-suku saapui Sakkolaan 1600-luvulla, s. 20-21
* Tervetuloa Sakkola-juhlille Huittisiin, ohjelma ja tervehdykset, s. 8-9	* Vuokselan kulkuyhteydet, tiet ja lautat, s. 22-23
* Evakkoja Huittisissa, s. 10	* Vuoksela-Seuralle uusi sihteeri, s. 24
* Tuhat possua röhkii Naskalin sikatilalla s.11	* Virkin virkkeet, s. 26
* Koulujuhlaa ja kotiseutumatkailua Sakkolassa, s. 12-13	* Kotiseutumatkalla Kuninkaanristissä.s. 27
* Sukuseura Jäsen juhilla, s. 14	* Karjalaista ruokaperinnettä: Hapanlohko, s. 30
* Joka kesän kaipuu koti-Karjalaan, s. 15	* Sakkolan, Metsäpirtin ja Vuokselan yhteystietoja, s. 32
* Muistojen kesäjuhla Metsäpirtissä, 16-17	

Kansikuva:

Sakkolan Naskaleita kolmessa polvessa, Huittisten maisemissa. Etualalla possuja pitelevät tytöt Saana ja Essi, takana Marjo, Ale, Airi ja Jukka Naskali.

Seuraava
Suvannon Seutu
ilmestyy syyskuussa.

Aineistot toimitukseen
ke 25.8. mennessä.

Putkiliike P. Nuora Ky

37560 KULJU
Puh. 367 6100

**SAKKOLA-
JUHLAT
HUITTISISSA
sunnuntaina
1.8.2004.**

Sakkola-juhlissa mukana
INKISEN KOTITEOLLISUUS ry

Karjalaisia tuotteita:
Sie ja mie T-paidat, lippikset,
pyyhkeet, laudeliinat, tyynyliinat

Tarvitsetko majoitusta juhlapitäjä Huittisista?

Yöpaikkoja kannattaa kysellä:
* HUITTISTEN SEURAHUONE, puh. (02) 5606 300.

* MOMMOLAN MOTELLI, puh. (02) 569 451

PAUKUN PALSTA

Karjalan palauttaminen toivottavaa

Suomen Tietotoimiston Suomen Gallupilla teettämän mielipidetiedustelun mukaan pakoluovutettuna Karjalan palauttamista pitää toivottavana peräti 38 prosenttia haastatelluista. Luku on mielestäni olosuhteisiin nähden varsin korkea.

Toisen maailmansodan rauhassa menetetyiltä alueilta muutti jäljelle jääneeseen Suomeen noin 10 % väestöstä. Karjalan palauttamista haluavia on siis prosentuaalisesti enemmän kuin tuolloin oli siirtoväkeä. Toki karjalaiset ovat lisääntyneet ja varsin tehokkaasti sekoittuneet muihin Suomen heimoihin siten, että ehkä jopa yli puolella Suomen ny-

kyisestä väestöstä on karjalaisia juuria.

Karjalan palauttamiseen epäluuloisesti suhtautuvat ne, jotka ovat saaneet koulutuksensa niinä ankeina neuvosto-aikoina, jolloin asioista ei voitu edes koulussa puhua niiden oikeilla nimillä. Karjalan historia jäi lapsipuolen asemaan ja monelle saattoi jäädä sellainen käsitys, että Suomen nykyinen raja on aina ollut sillä paikalla kuin mihin se sodan jälkeen piirrettiin ja että sen kuuluu siinä ikuisesti ollakin. Suomen käymistä sodista ei paljon puhuttu ja vielä vähemmän luovutettuna alueen historias- tai maantiedosta.

Asiat ovat onneksi muuttuneet ja nykyinen nuori polvi saa parempaa ja oikeampaa historian tietoa kuin me keski-ikäiset saimme. Sodan jälkeinen pelon ilmapiiri aiheutti Suomen kansassa moraalista rappeutumista, koska monet neuvostosysteemiä koskevat vääriksi tietämämme asiat syötettiin meille oikeina ja hyväksyttävinä. Ja osa kansasta jopa uskoi näihin "Näin naapurissa" -ohjelmien epätotuuksiin.

Nykynuorilla ei ole samaa neuvostojen taakkaa kannettavanaan kuin meillä vähän vanhemmilla on. He voivat avoimin mielin suhtautua jopa venäläisiin, joita kohtaan minun ikäpolveni on aina osoittanut jonkinlaista pelonsekais- ta kunnioitusta. Niinpä nuoremmat ikäpolvet kuten myös vanhempi väki suhtautuvat Karjalan palauttamiseen myönte-

teisemmin kuin me keski-ikäiset.

Monet meistä pelkäävät vielä Venäjän karhun ärjäisyä, jos uskallamme edes toivoa väkivallalla ja vääryydellä ryöstettyjen alueiden palauttamista – palauttamisen vaatimisesta puhumattakaan. Sanotaan, että Venäjä on muuttunut neuvostoaajoista. Venäjä on demokratia eikä se uhkaa enää ketään. Mutta onko Venäjä todellisuudessa muuttunut?

Haastateltujen joukossa on varmasti myös niitä epäileviä tuomaita, jotka eivät ole tutustuneet Karjalan vehreisiin maisemiin eivätkä tiedä, mitä taloudellisia arvoja Neuvostoliitolle luovutettulla alueella on. Jotkut saattavat pelätä ehkä Suomen nykyisen ruotsinkielisen vähemmistön suurista venäläistä vähemmistöä, joka vääjäämättä muodostuisi, jos Karjalan saataisiin takaisin. Itse en pelkää venäjänkielistä vähemmistöä, eihän meillä ruotsinkielisistäkään kovin suurta vaivaa ole ollut.

Olen muuten sitä mieltä, että Karjalan olisi saatava takaisin. Tapaamisiin Sakkola-juhlilla Huittisissa.

Hannu J. Paukku

Sakkola-Säätiön
valtuuskunnan puheenjohtaja
Harjatie 5, 32210 LOIMAA
p. 02-7628152
GSM 0500-741296
hannu.paukku@punkalaidun.fi

Petäjäjärvi-kirja on valmistumassa syksyn kuluessa

Petäjäjärvi-kirjan teko on loppusuoralla: kirja on tarkoitus saada painokuntoon syksyn kuluessa - ennakointua julkistamisajankohtaa on hieman jouduttu lykkäämään. Valmistumassa on noin 400-sivuinen kirja, joka kertoo Petäjäjärven kylän historiasta ja elämänmenosta aina siihen asti, kun kylä oli lopullisesti talvi- ja jatkosodan vuosien jälkeen jätettävä. Kirja käy-

läpi kylän talot ja tavat, perheet ja persoonat, suvut ja suusta suuhun kulkevat tarinat, sotajutut, evakkoreissut – ja sen, miltä Petäjäjärvi näyttää tänään. Mukana on karttoja ja runsaasti valokuvia!

Kiitämme jo etukäteen aineistoa lähettäneitä. Palautamme valokuvat yms. aineistot teille syksyllä, kun kirja on saatavilla viimeisteltä.

Otamme vastaan ennakkovarauksia Petäjäjärvi-kirjasta, hinta-arvio on 30-35 euroa/kirja.

Kirjan ennakkovarauksia voi tehdä Marjo Ristilä-Toikalle p. 040- 730 2622 tai muille kirjaa valmistelleen työryhmän jäsenille; Teuvo Kupariselle, Yrjö Raaskalle ja Ritva Koskelle.

TURKKISEN TURINAT

Elämän kirjoa

Murheellisena katselen edellisen Suvannon Seudun kansilehteä. Koirasen Juho, Sakkolan viirin suunnittelija, on poissa. Saimme viestin ystävyyskuntamatkallemme Norjaan, että Juho oli menehtynyt lomamatkalla Romaniassa sairaskohtaukseen. Monipuolisen kansanmusiikin taitajan, karjalaisen, sakkolalaisen perinteen tallentajan ja muokkaajan työ loppui liian varhain. Paljon Juho ehti lyhyen elämänsä aikana saada aikaan. Hän arkistoi ja järjesteli museomme materiaalia, taituroi isä-Antin kanssa museomme sakkolalaisista musiikintaitajista kertovat osiot ja oli ideomassa monenmoista Sakkolan perinteen säilyttämiseksi ja siirtämiseksi nuoremmille sukupolville. Viimeisin työnsä, isännänviirin muokkaaminen pöytäviirin pohjalta, jää meille kaikille sukulaisille, ystäville ja tutuille, kertomaan Juhon luovuudesta ja elämänmyönteis-

tä asenteesta.

Otamme osaa Koirasen perheen suuruun.

Hyvin mieleenpainuvia hetkiä koettiin viikkoa ennen juhannusta Sakkolassa Lapinlahden kennäillä ja Keljan Runteenmäellä. ErP6 Talvisodan tie kokosi yli satapäisen joukon matkaansa. Summa, Siiranmäki, Äyräpää, Tali, Ihantala ja Taipale – siinä kunniakas nimiluettelokannaksen kartalta.

Paikat ja tapahtumat tulivat matkalaisille tutuiksi, kun Raaskan Yrjö, Kallosen Esko, Pitkäsen Viljo ja varsinkin Vis-karin Teuvo asiantuntevasti kertoivat kansamme kohtalonpäivistä Karjalan Kannaksella niin talvi- kuin jatkosodassa.

Runteenmäen hartaushetki ja ErP6 sotakronikka Pilviniemen Eeron esittämänä jäivät mieliimme jylhän hongiston huminassa Suvannon maalauksellisessa maisemassa.

Seppeleet laskimme Sakkolan hautausmaalle, Runteenmäelle ja Taipaleeseen. Matkassamme oli vielä kuusi sotaveteraania. Kaksi veteraania ehti nukkua pois matkalle ilmoittautumisen jälkeen.

Niinpä voin todeta, että on viimeisiä hetkiä kerätä talteen niin sodan vuosista kuin evakkomatkoista kertovat tapah-

tumat, kun vielä varsinaisia tietäjiä ja kokijoita on keskeillämme.

Paljon on tallennettukin. Uusimpana Kimmo Sorkon monipuolinen ja asiantunteva teos Suvannon Salpa, joka kertoo Sakkolan rintamasta talvisodassa sekä antaa asiantuntevasti yleistietoa Sakkolasta.

Keljan taistelu ja ErP6 ovat myös vahvasti kirjassa esillä. Alustavasti on sovittu Kimmo Sorkon kanssa, että hän on paikalla Huittisissa Sakkola -juhli-

sa sunnuntaina 1.8. Tuolla juhlissa kuullaan kuulumisia kesän kotiseuturetkiltä, tavataan tuttuja ja vietetään komeat juhlat Huittisten Karjalaisten järjestäminä. Äikiän Reino ja kumppanit osaavat asiansa, parhaan tunnustuksen he saavat, kun meitä porsaspitäjälaisä ja heidän jälkeläisiään sekä ystäviään on mukana satamäärin.

Tavataan Huittisissa elokuun ensimmäisenä sunnuntaina.

Hannu Viljonpoika Turkinen

Viereisellä sivulla otteita kronikasta, jonka Aapro Jääskeläinen kirjoitti vuonna 1969 ErP &:n Keljan taistelun 30-vuotispäivään.

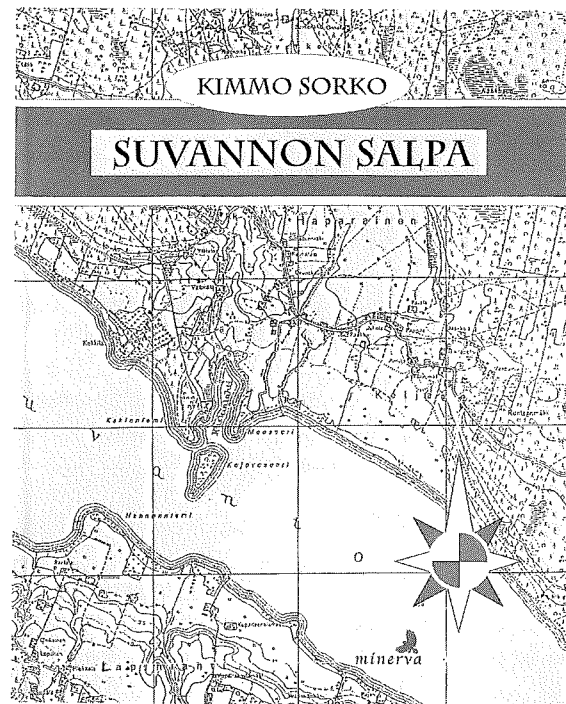
Suvannon Salpa -kirja

Suvannon Salpa on sotahistoriaa tutkivan Kimmo Sorkon kymmenes kirja. Se kertoo Wartiovaaran rykmentti JR 29/20 ja Merenheimon Patteristo III/KTR 10/7 vaiheista talvisodan Sakkolan puolustuslohkolla 1939-40.

"Sorko on rakentanut laajan teoksensa niin, että Keski-Suomen sotilasläänin nuoret miehet ja Sakkolan perinteikäs karjalaispitäjä kohtaavat taas toisensa, kuten talvisodasakin kävi. Sakkolan menneisyydestä ja nykyisyydestäkin kirjoittaja tarjoaa monipuolista ja osin uutta tietoa." (Juhana Lepoluoto, Keski-Suomalainen.)

350-sivuinen kirja pitää sisällään karttoja, kuvia ja otteita ennen julkaisemattomista sotapäiväkirjoista.

Tilaukset mm. Sakkola-Säätiöltä, hinta 35 euroa + postikulut.

ErP6:n ja Keljan taistelujen muistolle

Vuosisatain rajasiirtoja kärsinyt on kansa Suomen. Mutt' raskaimmin sen aina kokenut on heimo Karjalan. Tuskin vapaussodan haavat arpeutua ehti, kun idän myrskyn pudottama syksyn kellastunut lehti ennusteli myöskin raja-aidan kaatuvan.

Hämärässä yössä lokakuun kiiri viesti veräjältä veräjälle, ovelta ovelle "Karjalainen mies ja nainen, etuvartioon sun täytyy kiirehtää!"

Isänmaata taas kerran uhkaa väkivalta, vainolainen, mi torjuttava ompi pienen Suomen. Näin kokoontuivat miehet Käkisalmen, Kaukolan, Räisälän ja Sakkolan kasarmeille Kiviniemeen. Täällä perustettiin Erillinen Pataljoona kuus, yön hämärtyissä suuntas pataljoona matkaan rajan pintaan.

Aamun valjetessa 30. marraskuuta alkoi idän taivas punertaa. Putket syyti tulta, rautaa, joka tiesi myöskin kuolemaa.

"Nyt aseisiin!" kuului käsky. Näin koki karjalainen pataljoona ensimmäisen tulikasteen rajamailla Raudun.

Kranaattien roiskiessa Palkeelaan polki eräs muori rukkiaan. Hän viime hetkessä, kehotuksen saatuaan, nosti rukin kainaloon ja huokas vaan. Ol' onni, että ehti ulos tuvasta, kun kohta koti kranaatista loimus tulta.

Ei tiedä, minne asti jaksoi mummo kantaa rukkiaan, vai mahtoikohan kranaatteihin sortua jo alkumatkallaan.

Tuskin kaikki omat ylittäneet oli sillat, kun itsenäisyyspäivän hämärässä tärähteli maa. Kiviniemen koski pauhas idän, lännen rajamailla ilman siltojaan.

Näin irtos pataljoona taasen kerran ja asemista vastata sai Sisä-Suomen miehet. Nyt parannella saimme väsymystä, haavojamme..

Turvassa ei silti olla takalinjan mailla. Tykit vaanii aina saalistaan.

Vihollisen tulisoihutu lensi, löi rivistömme osaks hajalleen. Totesimme vain, ett' seitsemän on vailla elämää, ja monta, jotka vielä valitgtaa. Tää menetys on suurin, min pataljoona kokea ol' saanut.

Jouluaatto vietettiin kuusin, kynttilöin, ei soineet kirkkoin kellot joulurauhaa, vaan salamoiden jylis' tykkein pauhu kylväin myöskin jouluyönä kuolemaa.

Uutisissa kerrottiin Keljan murtuneen jouluyönä vihollisen joulurauhan rikkoneen, lähetit, ne pahanilman linnut, jo alkoi kiertää yksiköstä yksikköön.

Pataljoona valmistautuu uusiin tehtäviin tulevaisuus tuntematon meille, johtajat näin yksin sodas tietäin sen.

Illan hämärtyissä kuului käsky: "Liikkeelle ilman päämäärää!" Sitähän se ei kuitenkaan ollut, vaan Kelja alkoi pian hämmöttää.

Vihollinen oli pureutunut suomalaisten aseisiin, ol' vastaiskun suorittanut jo pataljoon kaksi, vaan asemissaan sitkeästi pysyi venäläinen.

Nyt vuorossa on Erillinen Pataljoona kuusi, on vallattava Kelja, vaikka monen veri on tahrannut jo sen.

Tään iskun onnistua täytyy, muuten tuho uhkaa koko Taipaleen!

Raskaat menetykset kokee Erillinen Pataljoona kuusi, mutt' illan sarastaissa torjuttu on vihollisen tuli ja Keljan rantamaaston asemissa seisoo SUOMALAINEN.

Viel toisen kerran Taipaleessa käytiin, kohtalokas retki tämänkin. Levähtääkin vihdoon vähän saimme, ja vaikka kirjeen omaisille kirjoittaa. Kotia ei liioin meillä ollut, ja omaisetkin kaukana toisistaan.

Niin tuli päivä kolmastoista maaliskuuta, ja raskaan rauhan todeta saimme.

Kovat kolhut kokeneina me säilytimme riistetyn, mutt' ITSENÄISEN ISÄNMAAN.

Sankareiden saappaiden jäljillä

ErP 6:n muistoseppele laskettiin Keljan Runteenmäelle, kunniatehtävässä Paavo Solonen ja Hannu Turkinen.

Kesäkuu 2004. Karjalan kannaksen Ihantalan noin 60 vuoden takaista taistelutannerta katsoessa herää mieleen paljon kysymyksiä.

Miten ihmeessä yksikään puolustaja on selvinnyt siellä olleesta mahtavasta tulimyrskystä hengissä? Miten suomalaiset kykenivät torjumaan neuvostojoukkojen musertavan panssarihyökkäyksen tällaisessa näin aukeassa paikassa? Mitä Suomelle olisi tapahtunut, jos Ihantalassa ei vihollisen etenemistä olisi torjuttu?

– Täällä Ihantalassa tapahtui ihme. Oikein iso ihme, alleviivaa lempäläinen, sotahistoriaan tarkasti perehtynyt, **Esko Kallonen** painokkaasti.

– Ihmeen mahdollistivat eri aselajien saumaton yhteistoiminta sekä ennen muuta: suomalaismiesten horjumaton taistelutahto, täydentää itsekkin Ihantalassa sotinut, oriveteläinen kunnallisneuvos, **Teuvo Viskari** Kalloksen lausetta.

– Seuraavan kerran vihollista olisi kyetty pidättelemään paljon lännempänä, todennäköisesti vasta Salpa-linjalta. Ihantalan murtuminen olisi tiennyt monen nyky-Suomen paikkakunnan menoa, lisää historikko **Hannu J. Pauku** vavahduttavuutta keskusteluun.

Kesäkuussa kaksi bussilastillista matkaa seuraili suomalaissankareiden saappaiden jäljissä ympäri Karjalan kannasta. Pääasiassa entisen Sakkolan alueelta juurensa paikallistavan matkakunnan jäsenten tutustumispaikkoja olivat niin talvi- kuin jatkosodankin tärkeät taistelupaikat.

Erityinen teema matkalla oli seuraila lähinnä Sakkolan, Käksälmen, Räisälän ja Kaukolan miehistä koostuneen Erilispataljoona numero 6:n sotatietä.

ErP 6:n kiirastuli oli Keljassa

ErP 6:sen sotakohtalo oli sikäli erikoinen, että joukko-osasto joutui sotimaan

talvisodassa käytännössä kotikonnuillaan. Merkittävimmän urotekonsa joukko-osasto suoritti joulun tietämillä vuonna 1939 Sakkolan Keljassa, jossa vahva vihollisosasto oli tehnyt vaarallisen läpimurron yli Suvannon.

Läpimurto uhkasi koko Taipaleenjoen puolustusta ja se oli aivan pakko lyödä takaisin. Tehtävän sai vuorollaan ErP 6.

Mitä mahtokaan liikkua nuorten karjalalaispoikien mielissä, kun tehtävä heille kerrottiin?

Moni varmasti osasi yksinkertaisen yhteenlaskun, että tästä rynnistyksestä osa palaa takaisin sankarivainajana. Siitä huolimatta joukko-osasto suoritti tehtävänsä pilkulleen. Heittivät raskaita tappioita kärsien vihollisen takaisin Suvannon yli. Venäläisten uhrien lukumäärä oli suunnaton.

Kesäkuuisella matkallaan satakunta matkalaista kuunteli hiiskumatta ja osa

liikuttuneenakin, kun talvisodan taistelussa isänsä menettänyt **Eero Pilvinie-mi** luki kantavalla äänellään laaditun kronikan tapahtumista.

Sakkola-Säätiö suunnittelee pystyttävänsä Keljaan taistelun muistomerkkiä. Venäläinen byrokraatia on hankkeelle väläyttänyt vihreän valon.

Perihämäläisen mukanaolo ensimmäistä kertaa Karjalan matkalla tarjosi monenlaisia elämyksiä. Kysymyksiä, ihmettelyä ja pohdinnan aihetta.

Kovin helppo on ymmärtää, miksi bussilasti toisensa perään koti-Suomesta matkaa kohti luovutettua Karjalaa. Vaikka naapuri ei isompaa innostusta valtaamaansa alueeseen ole kuuden vuosikymmenen aikana osoittanutkaan, näkee kaiken pusikon, törn ja hoitamattomuudenkin takaa häivähdyksen siitä, mitä Karjala olisi, jos se olisi edelleen Suomella.

Juha Raunio
Kirjoittaja on
lempäläinen
historianopettaja

Siiranmäen muistomerkillä 91-vuotias veteraani Yrjö Raaska Vesilahdesta sekä jälkipolvea, Mikko Moisio Lempäälästä (oik.) ja Antti Rostila Espoosta.

Munakukkulalla Lempäälässä, taistelujen kulkua selostaa veteraani, 84-vuotias Heikki Koivisto.

Sakkola-juhla Huittisissa 1.8.2004

Messu Huittisten kirkossa kello 10.00

Saarna	rovasti Tenho Korhonen
Liturgina	rovasti Simo Laitila
Kanttori-urkuri:	Helena Kivimaa
Tekstit:	Ritva Viskari ja Heikki Kiiski
Yksinlaulua:	Harri Kiiski
	Veteraanien lauluveljet

Kunniakäynti haudoilla

puhe Markku Evala

Ruokailutauko

Kuninkaisten koulutuskeskuksen
Hirvenpää salissa kello 12-14

Päiväjuhla

Kuninkaisten koulutuskeskuksen
Risto Ryti salissa kello 14.00

Yhteislaulua	Karjalaisten laulu
Tervehdyssanat	Reino Äikiä
Musiikkiesityksiä	Lauluyhtye Kylänmiehet
Kaupungin tervehdys	Jukka Tuori
Seurakunnan tervehdys	Tuulikki Väntsi
Lausuntaa	Auli Airas-Laitila
Kansantanhuja	Suttilan Nuorisoseuran ryhmä
Juhlapuhe	Ami Rastas
Yksinlaulua	Harri Kiiski säest. Petri Kiiski
Nuorten puheenvuoro	Satu Lahti
Huumoria	Taini Rantanen
Yhteislaulua	Jo Karjalan kunnailla
Vapaasana	
Muistamiset	Sakkola-Säätiö
Päätössanat	Hannu Turkinen
Yhteislaulua	Satakunnan laulu
Lähtökahvit	Huittisten Karjalaiset
Juontaja	Seija Seppä

Tervetuloa!

Sakkola-Säätiö

Huittisten Karjalaiset ry

Kaupunginjohtaja ja
kirkkoherra
toivottavat:

Tervetuloa Huittisiin!

Tänä päivänä Huittisten kaupunki on vireä, talousalueensa elinkeinoelämän ja kaupallisten palvelujen keskus. Kaupungillemme tunnusomaisia ovat suuret päivittäistavarakaupat ja lukuisat pienet erikoisliikkeet sekä tietysti auto-kaupat. Huittinen on nimittäin yksi Suomen merkittävimpiä autokaupan keskittymiä.

Paitsi kaupan keskuksena kaupunkimme on tunnettu myös koulutuskaupunkina sekä elintarviketeollisuuden keskittymänä. Saarioisten vihannessäilykkeet sekä Korpelan ja Kivikylän lihajalosteet ovat tuttuja herkkuja jokaisessa suomalaisessa ruokapöydässä.

Huittinen on myös yksi Suomen sikaisimmista pitäjistä. Sikatalouden asema kaupungissamme on nimittäin erittäin vahva, aivan kuten Sakkolassakin oli.

Vilkas elinkeinoelämä, laaja koulutusverkosto ja monipuolinen maatalous ovat kaupunkimme kivijalat, joiden varaan on hyvä rakentaa.

Huittisissa on myös hyvä asua ja harrastaa. Uimahalli, jäähalli, sisäliikuntahallit ja kuntopolut tarjoavat mahdollisuuksia urheilulliseen elämään. Kulttuurijanoisille löytyy tarjontaa konsertteineen ja taidenäyttelyineen upeissa miljöissä mm. Markku Pirin Wanhassa Pappilassa, upouudessa kirjastossa sekä Risto Ryti - salissa.

Huittisten hullumies söi täällä enemmän kuin tienasi satoja vuosia sitten, mutta nykyäänkin Huittisissa elää ja vaikuttaa hulluja. Huittisten hullu on

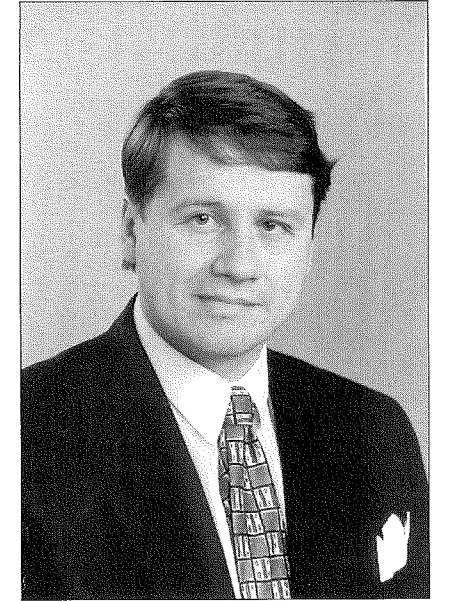
nimittäin arvonimi, joka myönnetään parin vuoden välein ansioituneelle huittislaiselle tai huittisten eteen työtä tehneelle. Huittislainen hulluus on positiivinen asia ja aikaansaava voima.

Karjalaiset ovat olleet Huittisille suuri rikkaus. Kesällä 1945 Huittisissa oli siirtoväkeä 25 eri kunnasta, inkeriläiset mukaan lukien 1212 henkeä. Karjaakin oli onnistuttu mukana tuomaan: 178 hevosta, 450 nautaa sekä yhteensä 326 vasikkaa, sikaa ja lammasta. Tulijat olivat pääosin pyhäjärveläisiä ja sakkolalaisia. On selvää, että tällaisen väkimäärän asuttaminen, karjan laiduntaminen ym. käytännön asiat aiheuttivat viranomaisille ja kantaväestölle myös pulmia ja varmasti aikanaan myös särmiä vä-

estöryhmien välille. Vaikka siirtoväen asuttamisessa oli paikoin tiukankin tuntuksia otteluita, kokonaisuutena kaikki sujui rauhanomaisesti. Satakuntalainen jäyhyys sai rikkaudekseen elävää karjalaista rempseyttä. Ilman karjalaisiamme ei Huittinen ja huittislaisuus olisi sitä, mitä se tänä päivänä on, ja mistä olemme ylpeitä.

Hyvät sakkolalaiset! Toivotan Teidät tervetulleiksi Huittisiin, viihtymään ja nauttimaan hyvästä seurasta ja Suomen suvesta!

Jyrki Peltomaa
kaupunginjohtaja

Yhteyden kokemista

Tutkin mielelläni erilaisia karttoja. Minulla on kirjahyllyssäni monenlaisia. Euroopan tiekartasta näkee paljon ja kykenee hahmotamaan etäisyyksiä ja rajoja sekä suuria kaupunkeja. Tarkempia karttoja minulla on Ruotsista, Espanjasta ja Italiasta ja tietysti Suomesta. Suomen GT- ja Fillarikat ovat erinomaisia, kun haluaa tutustua tarkemmin maastoon ja pikkuteihin.

Karjalasta oli kymmenen vuotta sitten vaikea saada karttoja. Kun ensimmäisen kerran kävin Karjalassa Pyhäjärvellä ja Konevitsassa, ajoin retkikuntaa johtavan auton perässä, enkä mitenkään voinut hahmottaa, missä menimme ja kuljimme. Hieman myöhemmin sain käsiini Karjalan kartan, josta voi nähdä Viipurin ja reitin Kiviniemeen, Sakkolan ja Pyhäjärven kirkkoille. Kaikki muuttui paljon helpommaksi, kun näki, mistä piti kulkea päätyäkseen oikeaan paikkaan.

Pari vuotta sitten pyöräilin vaimoni kanssa Pyhäjärvellä ja meillä oli käytössä kohtuullisen hyvä kartta ja Käkisalimesta sain hankittua tarkan venäläisen kartan, joka vielä helpotti kulkemistamme Pyhäjärven seuduilla.

Ainut asia, jota kartta ei paljasta, on alueella asuvat ihmiset. Kartta ei näytä, miten alueella eletään ja mitä siellä aja-

tellaan ja tunnetaan. Vain kulkemalla alueella ja kartan osoittamissa paikoissa, voi löytää ihmisen ja hänen elämänsä. Voi tutustua ihmiseen lähemmin ja kuulla hänen kertomuksensa.

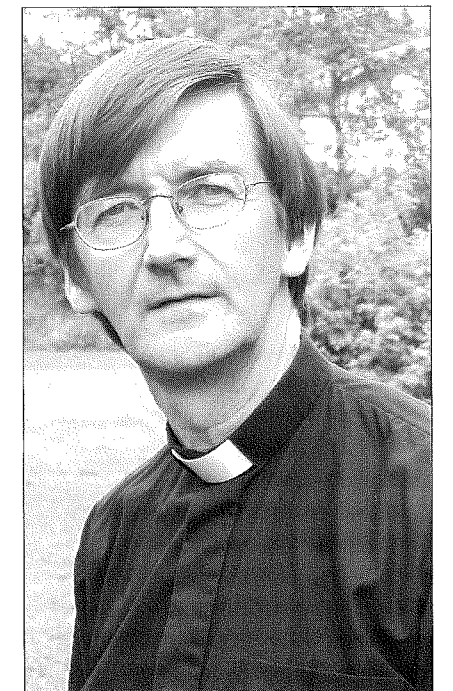
Karjalaiset, niin sakkolalaiset kuin muutkin ovat viime vuosien aikaan tutustuneet ihmisiin, jotka rajan takana asuvat ja ovat löytäneet yhteyden niihin ihmisiin, jotka asuttavat taloja ja viljelevät peltoja, joita aiemmin me suomalaiset hoidimme.

On suuri onni, jos löytyy yhteys näihin ihmisiin ja kuulee heidän elämästään: mitä he rakastavat, mikä on heille arvokasta ja mistä he eivät pidä.

Sakkolan juhlat Huittisissa voivat olla myös yhteyden juhlat. Huittisissa voidaan kokea yhteyttä paitsi heihin, jotka asuvat rajan toisella puolella, myös toinen toiseensa, jonka kanssa yhteisiä muistoja voi jakaa.

Huittisten seurakunta toivottaa kaikki juhlaan saapuvat myös yhteyden aterialle kirkkoon. Ehtoollispöytä on yhteyden ateria. Siinä Kristus on läsnä; osallisuus hänen ruumiiseensa ja vereensä merkitsee samanaikaisesti myös yhteyttä Häneen uskovien kesken. Kristittyjen keskinäisen yhteyden esikuvana on Isän ja Pojan välinen yhteys.

Efesolaiskirjeen neljännessä luvusta

voimme lukea: ”Yksi on Herra, yksi usko, yksi kaste! Yksi on Jumala, kaikkien Isä!”

Kartat osoittavat suuntaa yhteyteen.

Simo Laitila
Huittisten kirkkoherra

Huittisista kehkeytyi uusi kotikunta

Huittinen on eritoten Pyhäjärven karjalaisten sijoituspaikkakunta, mutta Sakkolasta lähteneitä on myös joukossa – Satakuntaan Huittisiin he saapuivat pääasiassa vuosina 1945-46.

Aaro Paaso (s. 1927), **Soini Kiuru** (s. 1936), **Aarne Karvanen** (s. 1919), **Ale Naskali** (s. 1927) ja **Lilja Rantala**, o.s. **Kallonen** (s. 1930) ovat vuosikymmenten kuluessa kotiutuneet uusille asuinsijoille, mutta muistivat Sakkolan kotitankuvilta ovat hyvin mielessä. Aaro, Soini, Aarne ja Lilja ovat lähtöisin Keljasta, Ale kirkonkylän Lehtiniemestä.

Muistikuvista löytyvät yhteiset hiihtoladut, koulunkäynnit, nuorison huvitukset – ja tietysti evakkoonlähtö, kotiinpaluu ja taas etsiytyminen uusille

asuinsijoille.

– Kun meidän piti toisen kerran lähteä, pojat **Pentti** ja **Lauri** olivat kateissa – ja löytyivät sitten leikkimästä hiekkakuopilta, muistelee Lilja, neljän vauhdikkaan veljeksensä kanssa varttunut sisko. Hiekkakuopilta talvisodan jäljiltä löytyi myös ruumiita.

– Hiekasta näkyi ihmisen polvi, ja kerroimme sen isälle. Isä ilmoitti asiasta eteenpäin, mutta siitä minulla ei ole tietoa, oliko kyseessä venäläinen vai suomalainen vainaja.

1940-luvun alulla nuoruuttaan viettäneet muistelevat, kun kotikonnuilla koluttiin juoksuhautoja ja tutkittiin muita sodan jättämiä jälkiä.

– Yhden kerran uimassa ollessa järven pohjasta löytyi kranaatti, kun pojat

ihmettelivät, miten on niin sileä kivi jalan alla, kertoo Lilja.

Ale puolestaan palauttaa mieleen hiihtoreissunsa keväällä 1942; reitin varrella silmiin sattui kolme kaatunutta venäläistä.

Soini Kiuru puolestaan muistelee, kun he **Veikko Paukun** kanssa piiloutuivat leipäuniin venäläisiä pommikoneita pakoon.

– Eikä meinattu päästä uunista pois.

Aaro Paaso muistelee, että heidän perheensä lähtiessä evakkoon talon jääkellariin piilotettiin ompelukone ja isän suutarinkone.

– Löytyisiköhän ne sieltä vielä? Aaro aprikoi. -MRT

Lilja Rantala, Aarne Karvanen, Ale Naskali sekä Soini Kiuru (takana vas.) ja Aaro Paaso kuuluvat sakkolaisjuurisiin Huittisten Karjalaisiin.

Siankasvatuksen perinne jatkuu Naskalin tilalla Satakunnassa

August ja Elisa Naskalin perhe-kunnan evakkomatka Sakkolan kirkonkylän Lehtiniemestä päätyi vuonna 1946 Huittisiin, Vakkilanmaahan. Aluksi asutettiin pientä mökkiä, kunnes oma talo saatiin rakennettua. Maanviljelijäperheen elämä asettui uomiinsa, ja nyt samaisen tilan ohjaksissa on jo kolmas sukupolvi.

Augustin jälkeen tilan 1960-luvulla hoitoonsa ottanut Ale Naskali oli vaimonsa Airin kanssa vetovastuussa vuoteen 1986, jolloin isännäksi vaihtui heidän nuorin poikansa Jukka Naskali. Muutamaa vuotta myöhemmin Jukka toi nuorikkonsa Marjon emännäksi taloon, ja perhe on kasvanut pojalla ja kahdella tyttärellä.

Samaa taloutta nuori ja vanha isäntäpari eivät asu, mutta eläkkeellä olevat Airi ja Ale käyvät auttamassa voimien mukaan.

Esi-isäin elinkeinoa harjoittamaan

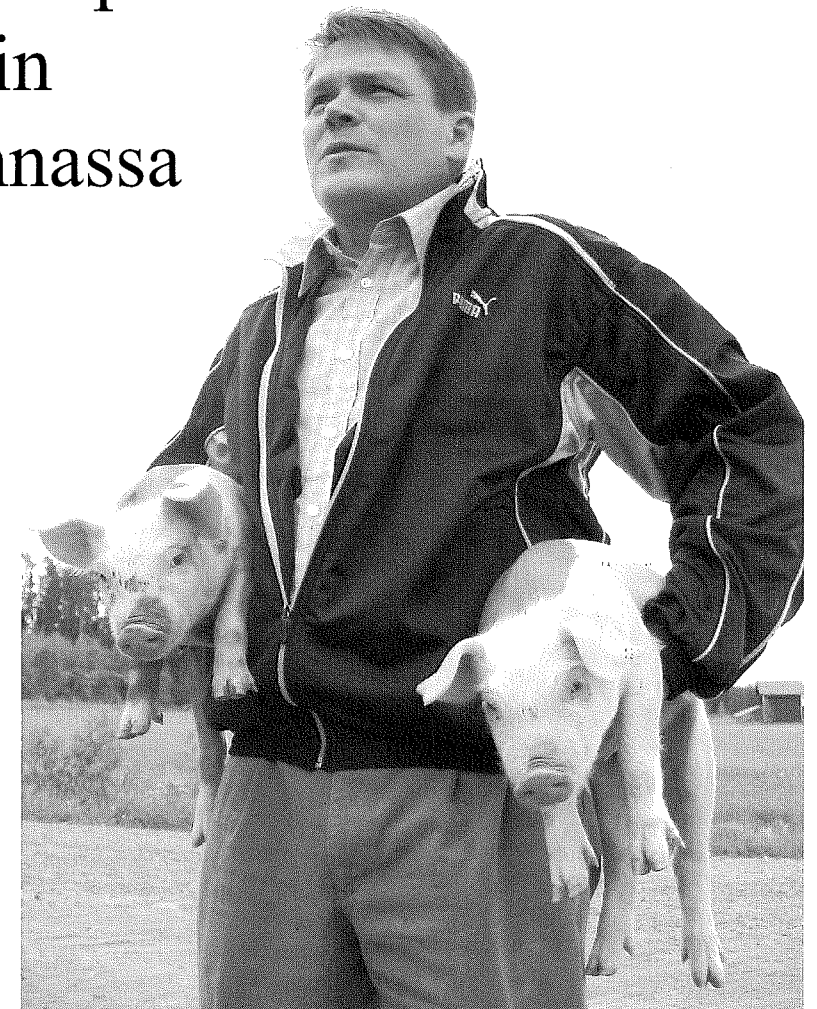
Lehmiä Naskalin tilalla pidettiin 1970-luvun puoliväliin asti. Sen jälkeen on keskitytty sianlihan tuotantoon.

– Päätettiin 1970-luvulla kokeilla Sakkolan vanhaa elinkeinoa ja rakennettiin sikala, toteaa Ale Naskali.

Tänään Naskalin jättilätissä röhkii alun toistatuhatta porsia, mutta se ei tämän päivän EU-Suomessa ole mikään suurensuuri sikala, tuumaa Jukka Naskali. Isäntäparilla onkin hankittuna ympäristölupa tuotantotilojen laajentamiseen, jonka myötä saporohäntien pää-luku voi vaikka kolminkertaistua.

– Laajentamista harkitaan vielä. Se on iso investointi, ja tuo eteensä myös työvoimakysymyksen – sellaista määrää eläimiä ei enää kahdestaan hoidella, pohtivat Jukka ja Marjo.

Laajentamiselle on kuitenkin paineita, sillä isännän mukaan sianlihan tuot-

Jukka Naskali toi näytille pari porsasta, jotka puolessa vuodessa keräävät sadan kilon painon.

tajahinta on niin alhainen, että kannattavuus vaatii isompia määriä.

Porsaasta lihaksi puolessa vuodessa

Nyt tilalla on satakunta emakkoa ja reilut 500 lihasikaa, ja kun päälle laskeaan porsaat, nousee kokonaismäärä 1100-1200 sikaan. Sakkolalaista rotua kärsäkkäät eivät ole, vaan Yorkshire ja Duroc-rotujen risteytyksiä maatiaisrodulla höystettynä.

Naskaleilla on oma porsastuotanto, ja possut kasvatetaan tilalla teuraspainoon asti. Lihasian kasvuikä on vain 5-6 kuukautta, jolloin potsi on päässyt noin sadan kilon elopainoon. Emakko porsii pari kertaa vuodessa, ja parhaimmillaan tekee tusinan pikkunasu-

ja.

– Emakkokohtainen tuotanto meillä on 21 porsasta per vuosi. Parhaimmat emakot porsivat elämänsä aikana kymmenkunta kertaa, kertoo Marjo Naskali.

Rehunkulutus on tilalla melkoista. Jukka Naskali viljelee 55 peltotehtäaria, mutta lisäksi tarvitaan ostorehuja ja ravintoliemiä. Sikalan kupeessa on valtava ruokintaliemisäiliö, jonka rekkalauton lastista tankataan täyteen.

Vieraita ei tuotantotiloihin päästetä, mutta ulkosalle kuvattavaksi isäntä käy hakemassa pari vinkeänkirjavaa porsasta. Porsaat poseeraavat Jukan ja Marjon tyttärien, Saanan ja Essin sylissä ihan mallikelpoisesti – vaikkakin Saanan pusero päätty sen jälkeen pyykkikoriin. -MRT

Koulujuhlaa ja kotiseutumatkailua Sakkolassa

Huhtikuun lopussa sain isältäni Lauri Lampulta (Tommin Juhon Lauri) tiedon, että hän oli ilmoittanut meidät, mieheni Riston ja minut, Hovinkylän ja Ojaniemen koulupiirin juhlatmatkalle 4.-6.6.-04.

Matkaan sisältyi yksi pieni velvoite: kertoa koulumuisteloita koulun 80-vuotisjuhlassa eli edustaa isääni juhlassa hänen ollessaan estynyt. Isäni nuorempi sisar tätini Maija-Liisa lähti mukaan matkalle.

Nousimme linja-autoon Helsingissä muun seurueen joukkoon, joka oli kolmea Vaalimaalta tulijaa vaille koossa. Vaikka rajamuodollisuudet sujuivat kohtuullisesti, tuntuu rajan ylittäminen kotiin Karjalaan mennessä aina yhtä tuskaiselta. Matkalla Sakkolaan poikkesimme minulle uuteen kohteeseen Muolaassa; Kuusan Navetta-kahvilaan, jossa erikoisuutena oli itse valmistettu kirsikkalikööri.

Majoituspaikaksi matkan järjestäjät olivat onnistuneet saamaan Hovinkylän koulun vieressä olevan Pietarin Puhelinlaitoksen lomakylän päärakennuksen, joka palveli matkamme tarkoitusta erinomaisesti ja oli palvelutasoltaan hyvä. Meitä varten oli tehty vielä erikoisjärjestelyjä. En tiedä liittyikö ruoka-kin tähän, mutta tuntui kuin ravintola olisi päättänyt, että nälkää emme ainaakaan pääse kokemaan.

Saapumispäivän päivällisen jälkeen osa seurueestamme lähti autoilla tutustumaan kotipaikkoihinsa. Me liityimme matkamme johtajan serkkumme Soini Hartikaisen seuraan, joka johdatti meidät kävellen Hovinkylän maisemiin kertoen oman sukunsa asuinpaikoista, jotka olivat aivan koulun tuntumassa ja muustakin kotiseutuhistoriasta.

Illalla oli lomakeskuksen päärakennuksen ylimpään osaan järjestetty meille baari ja seurustelutilat, jossa muisteluiden ja rupattelun kera ilta sujui nukku-
maanmenoon asti.

Varsinaisena juhlapäivänä lauantaina 5.6. menimme ensin Hovinmäelle viettämään muistohetkeä ja laskemaan sep-

Kotipaikkatunnelmaa Mönkölammen rannalla. Maija-Liisa kertoo, miten Lampun talon rakennukset sijaitsivat nykyisellä voikukkakedolla.

peleet lahjoitusmaatalonpojille ja 60 vuotta sitten evakkoon lähteneille, sekä kukkia vuosina 1924–39 paikalla sijainneen emäntäkoulun väelle. Myös paikalliset kutsuvieraat laskivat omat kukkansa muistomerkille.

Sen jälkeen siirryimme Nuoran Mar-
kun bussilla läheiselle kansakoululle. Juhlayleisössä oli kahdeksan ko. kou-
lua käynyt, joista yksi oli 1945 Hovinkylässä syntynyt Viktor, ja niinpä meillä oli loistavat oppaat esittelemässä koulun tiloja ja koulunkäyntiä ennen jatkosodan loppua. Koululla toteutui Soini Hartikaisen myöhemmin esittämä ajatus heittäytyä jälleen koululapsiksi.

Kouluun tutustumisen jälkeen siirryimme RPK:n lomakeskuksen auditorioon viettämään koulujen 80-vuotisjuhlaa. Matkaseurueemme lisäksi juhlaan osallistui venäläisiä yhteistyökumppaneita.

Juhla aloitettiin Reetta-Kaija Mäkihon-
gon säestämällä Suvivirrellä. Juhlatoimikunnan puheenjohtaja Soini Hartikainen lausui tervehdyssanat. Hän totesi Suvivirren myötä kesän alkaneen niin kuin vuodesta 1924 vuoteen 1944 Sakkolan Hovinkylän kansakoulussakin. Soini kertoi tervehdyssanoissaan myös koulun 80- ja Hovinkyläseuran 85-vuo-

tisesta historiasta ja toi esille toivomuksen mahdollisuudesta olla mukana koulurakennusta kunnostamassa yhä kes-
tämään.

Käkisalmen piirin varajohtaja ja Raudun kunnan johtaja Sokolov toi puheessaan esille rauhan ja oman menneisyyden tutkimisen tärkeyttä. Hän toivoi kaikkien vievän hyviä muistoja juhlasta ja ilmaisi halun auttaa suomalaisia heidän tarpeissaan entisen kotiseudun historian vaalimisessa ja rakennusten kunnostamisessa.

Juhlapuheessani kerroin koulun toiminnasta vuodesta 1924 vuoteen 1944 isovanhempieni Anna-Liisa ja Juho Lampun kuuden lapsen kokemusten ja muistojen välityksellä.

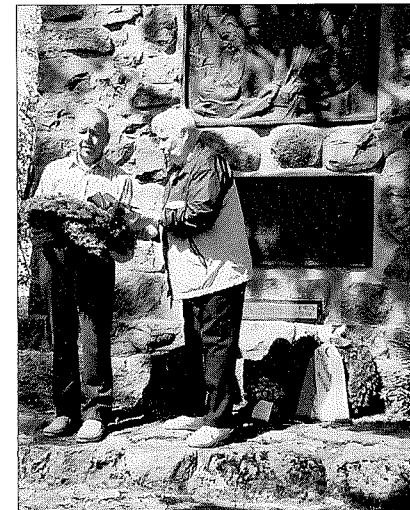
Risto Nikkonen toi appensa Lauri Lampun tervehdyksen tilaisuuteen. Isäni Laurin piti olla tilaisuudessa mukana, mutta vaikeavammaisena sotainvalidina hän oli parhaillaan kuntoutuksessa.

Aina keskustelujemme siirtyessä Karjalaan tulee isäni puheessa voimakkaana esille Hovinkylän kansakoulun merkitys siellä asuneitten yhteenkuuluvaisuuden symbolina.

Lauri aloitti koulun vuonna 1926, joten hän oli lähes ensimmäisiä oppilaita. Hän lähetti sydämelliset terveiset juhlijoille.

Petrovskojen koulun värikäs tanssi- ja lauluryhmä esitti hienon ohjelman.

Evakot Matti Väyrynen ja Senja Ollikainen laskivat seppeleen evakoille.

Sakkola-Säätiön tervehdyksen juhlaan toi säätiön valtuuskunnan puheenjohtaja Hannu J. Pauku. Hän kiitti paikalla olleita venäläisiä yhteistyöstä suomalaisten kotiseutuasiaa kohtaan ja toivoi myöskin alueen venäläisten tulevan useammin vaikkapa lomailemaan Suomeen.

Ohjelmassa seurasi aitoon venäläiseen tapaan esitetty hieno 18 hengen ryhmän kansantanssi- ja lauluesitys.

Soini Hartikainen toi esille entisten emäntäkoululaisten Aura Pulakan ja Hilka Koistisen lähettämät tervehdykset, kun olivat itse estyneet saapumasta juhlimaan.

Muistolahjana johtaja Sokolov luovutti taulun Raudun uudesta ortodoksisikirkosta.

Ansiomerkkejä jaettiin runsaasti.

Entisen kansakoulun "oppilas-kuoro" laulatti juhlayleisöllä Karjalaisten laulun. Vas. Soini Hartikainen, Maija-Liisa Lampu, Toimi Virolainen, Matti Väyrynen, Senja Ollikainen ja Unto Loponen.

Merkkien jakajana toimi juhlatuimikunnan puheenjohtaja avustajineen. Eri henkilöille heidän ansiostaan kotiseututyön hyväksi jaettiin Hovinkyläseuran hankkimat Karjalan Liiton hopeinen ansiomerkki, kaksi Karjalan Liiton pronssista ansiomerkkiä ja Karjalaisen Siirtoväen muistomitaleita. Kaija Ryypö kiitti saajien puolesta. Rautulaisten Pitäjäseura luovutti vielä Soini Hartikaiselle Karjalan Liiton hopeisen ansiomerkkin, ja lisäksi paikalla olleille entisille koululaisille jaettiin teokset "Karjalan Kansan sotien jälkeen."

Tilaisuus päättyi yhdessä laulettuun Karjalaisten lauluun.

Juhlasempparit ja kahvit juotiin lomakylän ruokalassa jossa hanuristi viihdytti juhlijaita ja lomakylän johtaja esit-
teli lomakylän toimintaa.

Illalla kävimme vielä Sakkolan kirkon raunioilla ja hautausmaalla, josta jatkoimme Hannu Paukun mielenkiintoisia kertomuksia kuunnellen aina Keljan taitelupaikoille saakka. Kokemus oli poiketa lähellä Pylkkään entistä taloa oleeseen maalaiskauppaan täydennyksiä ostamaan.

Sunnuntaiaamuna meitä odotti pikku-bussi pihalla. Kymmenen Mönköläreen / Hartikaisen ja Lampun suvun jäsentä

Serkukset Maija-Liisa Ojaniemesta ja Soini Hovinkylästä entisen yhteisen pulpettinsa paikalla koulun luokahuoneessa.

lähti "tiedusteluretkelle" äitiensä ja isi-
ensä asuinsijoille. Loistavan kuljettajamme ja Laidisen Topin ansiosta kävimme autolla melkein mahdottomissa paikoissa. Omalta osaltani hieno hetki oli päästä aivan Mönkölammen rannalle isäni kotitalon paikalle. Peräamme saimme tosin paikalle nousseen lomakylän vartijat, mutta suurempaa hämminkiä emme aikaan saaneet. Asianmukaiset sempparit joimme sekä Mönköläreen että Lampun asuinpaikoilla.

Lounaan nautimme Hovinmäellä. Teimme sinne nuotion ja paistoimme makkaraa ja kuljettajamme Nuoran Markku keitti meille kahvit, jotka nautimme pullan kera ennen kotimatkaa.

Lähtöpäivänämme oli evakkoon lähdöstä kulunut melkein päivälleen 60 vuotta. Tämä sai monet muistelemaan sota-aikoja ja evakkotaivalta. Kuulimme linja-automatkan aikana monta liikuttavaa kertomusta ja Kaija Ryypö sai haastattelemaan ujoimpienkin sanaiset arkut aukeamaan.

Kiitän Soinia hyvistä matkajärjestelyistä ja matkakumppaneita miellyttävästä yhdessäolosta. Lähetämme Riston kanssa terveiset teille kaikille.

Riitta Nikkonen s. Lampu

Sananparsia

* Parempi sija tonkima syksyl, ko miehen kyntämä kevväil. (Räisälä)

* Tattarj taloks tekkyö, tai talottomaks. (Sakkola)

* Puntari nenäst on kaikk kallista. (Metsäpirtti)

* Nii on suur ko savolaise kala-kukko, jot kolm päivää ko söi, ni sit näky ensimmäine kiiski pää. (Vuoksela)

* Nii on köyhä jot puuhu ku nousuo, nii moaha ei jeä mitteä. (Pyhäjärvi)

Kuuleha sie

Kuuleha sie karjalainen nykyajan siirtolaine.

Älä sure, älä suotta vaikka on kulunut monta vuotta monen monta, ahtahasti kärsiellen katkerasti. Ei se suru ikkää lissää, eikä hyvält näytä missää.

Tehkää niiko tekkiit enne kyläläiset tulle menne. Pannaa surut loittosalle jonkuu suure kive alle. Kun taas lystit lymyämstä itseksensä mässäämästä, ottakaamme saattajiksi kavereina kulkijoiksi.

Sillo kun myö tehää työtä laulun pittää olla myötä. Tai ku ollaan totisia, kohta essiin huumoria. Soittakaamme, laulakaamme, mieli synkkä voittakaamme. – Pannaa yhdes tuumat tukkuu, viel ne onnen käet kuukkuu.

Väinö Leppänen

Sukuseura Jäskellä kesäjuhla

Sukuseura Jäske ry:n vuosikokous ja kesäjuhla pidettiin 12.6.2004 Seppo Simonpoika ja Anna-Liisa Jäsken maatilalla, Vinkkiläläisessä "kattajaisessa" perinnemaisemaisessa.

Isäntäväki oli rakentanut tilalleen upeat puitteet kokous- ja juhlatiloiksi. Varsinkin lapset olivat innoissaan päästessään tutustumaan tilan kotieläimiin, lampaisiin, pikkupossuihin ja vähän suurempiinkin possuihin.

Vieraille tarjottiin tilan omaa tuotantoa olevaa herkullista, suussa sulavaa rosvoapaistia laatikoiden ja salaattien kera. Ennen ruokailua Turun Ortodoksisen seurakunnan kirkkoherra Petri Ratilainen ja kanttori Pasi Torhamo pitivät lyhyen siunaushetken.

Kanttorin johdolla pidettiin reipas yhteislauluhetki, jossa yhteydessä kuultiin myös Raili Eenokin-tytär Saarelan piristävät tulkinnat kansanrunoista Metsäpirtti ja Raudun alueelta.

Sukuseuran järjestämiin arpajaisiin oli saatu lahjoituksina mielenkiintoisia palkintoja, joista käytiin jopa melkein pientä kilpaa. Voitot näyttivät löytävän tiensä hausalla tavalla eri puolelle vierasjoukkoa, lapsia unohtamatta.

Sukuseuramme laajasta taiteilijajoukosta olimme saaneet edustavan joukon mukaamme Vinkkilään. Taiteilijojistamme tunnustetuin, kuvataiteilija Olavi Elisabetinpoika Pajulahti kertoi taiteestaan, sen muoto- ja värikielen ke-

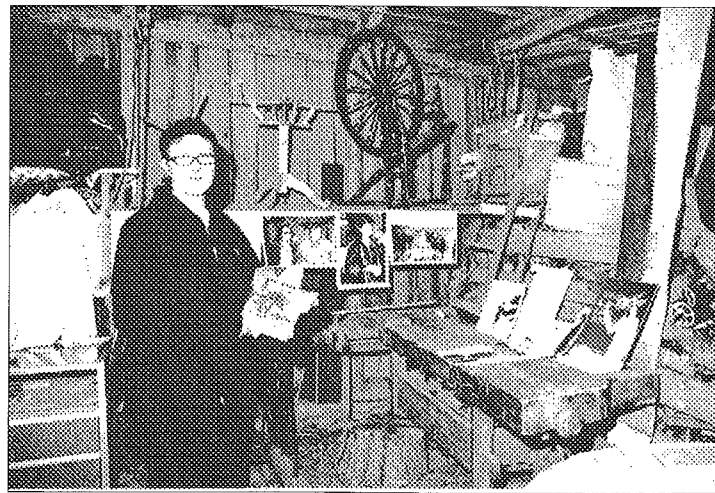
hittymisestä sekä näyttelyssä olleiden taideteosten kuvantumisesta katsojien mielessä.

Veistostaiteilija Aarni Eenokinpoika Jäske esitteli eläinaiheisia patsaitaan kuten kotka, sauikko, metsäpeura ja riikinkukon komea sulkaviuhka. Jäsken töitä on löytänyt tiensä jopa rajojemme ulkopuolellekin. Hän kertoi töiden tekemisprosessin vaiheista sekä oman taiteilijauran alkuun vaikuttaneita osin odottamattomiakin tapahtumia.

Graafikkojen Marjo ja Katja Railintytären Saarelaiden töitä sekä talon emännän kudonnaisia ja lankoja oli runsaasti nähtävillä pihapiirin aittarakennuksessa.

Vuosikokouksessa hallitukseen valittiin edelleen esimieheksi Jorma Eenokinpoika Jäske, varaesimieheksi Lauri Aleksanderinpoika Jäske, rahastonhoitajaksi Risto Helenanpoika Nyberg, sihteeriksi Raili Eenokintytär Saarela ja muiksi hallituksen jäseniksi Seppo Simonpoika Jäske, Markku Johanneksenpoika Jäske ja Ulla Martintytär Jäske-Nurminen.

Kesäkokouksen päätteeksi talon aurinkoiselle seinustalle istutettiin koko vierasjoukon voiminsukuseuran käynnin muistoksi päärynäpuu tuottamaan herkullisia päärynöitä isäntäväen iloksi. Raili Eenokintytär Saarela esitti istutuksen onnistumiseksi kauniin ja sykdäyttävän kiitosrunon isäntäväelle. - R.S.

Piha-aitassa oli ihailtavana taidetta ja käsitöitä.

Joka kesän kaipuu koti-Karjalaan

Joka kesä tuo tullessaan tuon ainaisen kaipuun Karjalan maille. Jos matka ei toteudu, tuntuu kuin jäisi paljosta vaille.

Nyt teimme retken koti-Karjalaan 11.-12.6. kokoontumalla Imatralle lähelle rajaa, josta lähdimme liikkeelle lähes täydellä linja-autolla. Viipuri linnoinen tervehti tulijoita, ja Viipurissa piipahdimme mennessä tullen.

Lapsuuden Karjala oli taas yhtä kaunis ja rakas, niin herkästi kukkui käki, vaikka maillansa astelikin vieras väki.

Näimme Taipaleen ja Äyräpään taistelujen kunnaat, oli sielläkin siniristilipustamme maksettu kalliit lunnaat.

Yhtä kauniisti siinteli Suvannot veet, kasvoi rannoilla raita, oli harrasta katsella esi-isiemme maita.

Täällä olivat he kyntäneet, kylväneet ja rukoillen tehneet työtä, antoi maa satonsa siunausten myötä.

Kovin pitkäksi venyi kotiseutukierros, jäi joiltakin sukukokous väliin, mutta totta maar löytynyt ei kuitenkaan se Pannusaari.

Oli matka hyvin onnistunut, ja hyvä majoitus Kiviniemessä. Jäimme odottamaan uutta kesää, matka Karjalaan taas mielessä.

Karjala unohdu ei, vaikka minne käykin tiesi, siellä keinui kehtomme, lämmitti kotiliesi.

Irja Tanskanen

Imatra

Matkalaisia majapaikassa. Vasemmalta Pekka Höök, majapaikan emäntä, Seija Henttinen, Heikki Henttinen, Suoma Yrtti, Seija Riihelä, Arto Suikkanen, Irja Suikkanen, Raili Lehtinen, Irja Tanskanen ja edessä Kaisa Yrtti.

Likolammen rannalla kolme eri sukupolvea. Kuvat: Seppo Suikkanen.

Seuraava Suvannon Seutu ilmestyy syyskuun puolivälissä.
Aineistot toimitukseen viimeistään keskiviikoksi 25.8.
Loppuvuodesta ilmestyvät lisäksi lehdet loka-marraskuun taitteessa sekä joulunumero joulunpyhien edellä.

Muistojen kesäjuhla Metsäpirtissä

Muistojen lehdossa, hautausmaan nurkkaukseen pystytettyjen patsaiden äärellä kaikui suvivirsi. Näin alkoi Metsäpirtin pitäjäjuhla 2004, paikassa, joka kohottaa syvälläkin uinuneet tunteet pintaan. Useat läsnä olleet lauloivat täällä ensimmäistä kertaa.

Niinpä Leo Laulajainen muistutti mieleen paikan historiaa. Miten patsaat on saatu pystytettyä, miten talkoovoimin hautausmaalta edelleen raivataan vuosikymmenien vapaata rehotusta. Sodan jälkeä kantavat puut ovat kestäneet vammansa. Luonto uusiutuu ja peittää alleen sodan ja ihmisten käten työn jäljet.

Muistot yhdistävät

”Kaikki muu voidaan ottaa minulta pois mutta ei muistoja” on mietelause, jonka pastori Pauli Tuohiojan äiti oli kiinnittänyt kodin seinälle. Omakohtaiset tai kerrotut muistot ovat niitä näky-mättömiä siteitä, jotka kytkevät meidät hautausmaassa lepääviin sukulaisiimme, ihmisiin, jotka ovat täällä eläneet.

Niinpä mekään emme ole tänään täällä vieraina kävijöinä vaan syntyjuuritamme karjalaisia, metsäpirttiläisiä, jotka liitymme meitä edeltäneiden sukupolvien ketjuun. Olemme kokoontuneet kotiseudullemme. Ei meistä kukaan olisi

täällä, jollei olisi muistoja, Tuohioja totea.

Hän vertaa Karjalan historiaa Israelin kansan vaiheisiin. Evakkokaudet päättyivät, kun aika oli kypsä. Ja hän jatkaa: Mekin saamme luottaa siihen, että Jumala muistaa Karjalan heimon kohtalot ja muuttaa sen kohtalon juuri oikeana ajankohtana.

Evakossa 60 vuotta

Hautausmaalta marssittiin kylittäin lyhyt taival Lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkillle. Muutama vesipisara ei haitannut tunnelmaa. Metsäpirtti laulu kajahti vallan mallikkaasti!

Metsäpirtti Seuran puheenjohtaja Kalevi Hyytiä muistutti mieleen 60 vuoden takaisia tapahtumia. Äskettäin on vietetty muistohetkiä niin Siiranmäellä kuin Tali-Ihantalan taistelupaikoilla. Metsäpirtissä jatkosodan päättymiskesän tapahtumat olivat sotilaallisesti katsoen pienimuotoiset. Rintamavastuussa olivat lähinnä JP 19 ja 15 D Laatokan rannasta Kiviniemeen.

Neuvostojoukkojen hyökkäysvaiheen alettua 9.6.1944 siirtyivät suomalaiset joukot Vammelsuu-Taipale-linjalte. Metsäpirtin kohdalla se tarkoitti Taipaleen joen ja Suvannon pohjoisrantaa, missä rintama pysyi rauhantekoon 4.9.1944 asti. Rajapitäjänä Metsäpirtti oli

niin sanottua sotatoimialuetta koko jatkosodan ajan. Vain osa talvisodan alta evakkoon lähteneistä pääsi muuttamaan takaisin koteihinsa.

- Tämän entisen Suomen kaakkoiskolkkaa on hallinnut milloin Novgorod, Venäjä ja Ruotsi. Karjalan kannas ja Laatokan Karjala ovat kuitenkin olleet aina karjalaisen heimon asuttamaa aluetta Hyytiä toteaa.

Yksityinen muisto, isän kertoma, kutsuu Kalevi Hyytiää kerta kerran jälkeen Metsäpirttiin. Isä kertoi miten ruisrääkkä äänteli Tapparin maisemissa. Metsäpirtissä edelleenkin kukahtelee käki, liivertää satakieli, kirkon luona viheltelee kuhanteittaja ja laajoilla peltoaukeamilla kuulee ruisrääkän rääkynää.

Mauno Hämäläinen laski vunukoitensa Jussi-Pekka Keski-Kasarin ja Matti Haanpään kanssa kukat muistomerkillle. Evakkotiet ja polut ovat painuneet syvälle sydämiimme ja juuret ovat lujasti täällä, hän sanoi. Hän muistutti myös nuorempia polvia velvollisuudesta vaalia näitä muistoja, tätä muistomerkkiä, jonka vuonna 1936 paljasti entinen lahjoitusmaatalonpoika, Mauno Hämäläisen isoisoisä.

Yhdessäolo tekee juhlan

Juhlaan mennään juhlan vuoksi. Mutta karjalaiset ja metsäpirttiläiset lähte-

Juhlayleisö järjestäytymässä kylittäin juhla-kulkueseen. Koselan joukon kärjessä Helka Korpela, Pauli Tuohioja ja Terho Sariomaa.

vät juhlaan tavataksaan tuttuja ja haastellakseen, ollakseen yhdessä omien ihmisten kanssa. Tähän on totuttu ja otettu aikataulussa huomioon.

Talkoovoimin koottua lounasta odotellessa oli mukavasti rupatteluaikaa Metsäpirtin nykyisessä keskustassa.

Jotkut kävivät vanhassa lossirannassa Taipaleen jokea katsomassa.

Yhdessä oleminen jatkui Vorken rannassa juhlahahveilla. Laatokka kutsui useita vaikka värytys olikin tummahko. Yhteislaulun kajahtettua tartuttiin tositoimeen. Seurasi kylien välinen köy-

denvetokisa. Erkki Hiltunen valitsi tanssitereksi löysän hiekkamaaston, jotta ei pahempia vaurioita pääsisi tapahtumaan.

Hiekka pölyysi, hiki lensi ja kannustushuudot raikuivat. Eipä se kovin vakavaa ollut vaikka ihan tosissaan narussa kiinni roikuttiin. Kisaan osallistuvat kolmihenket joukkueet Joentakaa, Kirvesmäeltä, Koselasta, Saaroisista ja Taipaleesta. Usealla olivat rystyset arat ainakin muutaman päivän ja mustelmiaikin näytettiin urakalla.

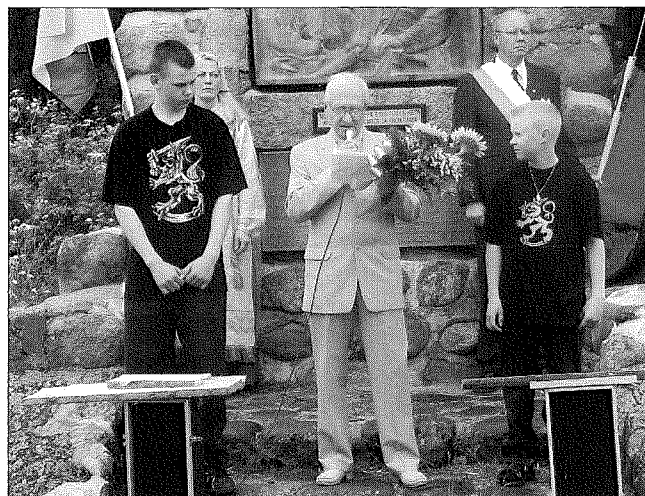
Voiton vei Kirvesmäki. Taipaleen joukkueen esittämä protesti taisi näin leikki-mielisessä kisassa jäädä käsittelemättä. Häntäpäähän jääneet kolme joukkuetta ottelivat sunnuntai-iltana kunnan pentankikisan hotellin pihan vaihtelevassa maastossa. Sen kisan voitti Joentaka.

Lauantain juhlapäivä päätettiin Kiviniemessä Etelä-Pohjanmaan Metsäpirttikerhon ja Kirvesmäkikerhon järjestämässä illanvietossa. Rahaa heitettiin ja makkaraa syötiin.

Ilmi Pesonen

Köydenvetokilpailun loppuottelu käynnissä. Vasemmalla Kirvesmäen joukkue, oikealla Taipaleen joukkue.

Mauno Hämäläinen lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkillä. Maunun vunukat, Jussi-Pekka Keski-Kasari (vas.) ja Matti Haanpää kuuntelevat tarkkaavaisina.

Metsäpirttijärjestöt toimikunnan puheenjohtaja Leo Laulajainen esittelee muistomerkkien historiaa. Airueina Voitto Parkkonen ja Sirpa Loponen.

Kalevin kuulumiset

Jatkosodan ratkaisutaisteluista kesällä 1944 on kulunut 60 vuotta. Neuvostojoukkojen suurhyökkäyksen alettua 09.06.1944 lähti myös karjalainen heimo toistamiseen evakkoon. Metsäpirtti rajapitäjänä ei tarjonnut sodan kestäessä koko väestölleen paluuta kotikonnuilleen. Näin ollen toinen evakkomatka koski vain osaa kotikuntamme asukkaista. Tilanne Metsäpirtissä oli ollut koko asemasotavaiheen melko rauhallinen. Vihollinen lienee oppinut talvisodasta, ettei Taipaleen joen ja Suvannon yli kannata yrittää, koska vihollisuksien painopisteet Karjalan kannaksella olivat lännempänä. Taipaleesta Kiviniemeen puolustuksesta vastanneet 19. JP ja 15. D pitivät VKT-linjan sodan loppuun asti.

Tänä kesänä on järjestetty useita juhlatilaisuuksia näillä tärkeillä taistelutantereilla. Siirranmaässä paljastettiin muistomerkki 13.06.2004 siellä 13.06-16.06.1944 saavutetun torjuntavoiton

kunniaksi. Juhlapuheen piti prikaatikenraali Jouko Alasjärvi. Valtiovallan tervehdyksen toi kansanedustaja Maija-Liisa Lindqvist. Tilaisuus oli täynnä tunteita. Talin ja Ihantalan taisteluja juhlittiin 02.07.2004 yli 2000 juhluvieraan voimin. Juhlapuheen piti kenraali Jaakko Valtanen. Näiden Pohjolan kautta historian suurimpien taistelujen ansiosta katkaistiin neuvostojoukoilta eteneminen syvälle Etelä-Suomeen. Karjalan kannakselle rakennettu VT-linja (Vammelsuu-Taipale) murtui lännessä, mutta seuraava linja VKT-linja (Viipuri-Kuparsaari-Taipale) kesti hyökkäykset. Suomen urheat sotilaat pysäyttivät moninkertaisen vihollisen etenemisen saavuttaen useita torjuntavoittoja. Kalliin uhrin antoivat nuorukaiset ja vanhemmat. He tarjosivat meille itsenäisyyden säilyttämisen tulevissa rauhaneuvotteissa. Karjalan kannaksesta oli kuitenkin luovuttava. Se oli erityisesti meille karjalaisille evakoille raskas isku.

Maaailma on muuttunut viimeisten vuosikymmenien aikana suuresti. Berliinin muuri kaatui, Neuvostoliitto hajosi, Baltian maat itsenäistyivät, Karjalan matkailu mahdollistui, syntyi Euroopan Unioni, on nähty teknillisen kehityksen valtavat tulokset, elämme tietoyhteis-

kunnan alkumetreillä. Paljon hyvää on nähty ja koettu. Mutta ihminen on ja pysyy samanlaisena kuin on ollut vuosituhansien ajan. Sodat riehuvat kaikkialla. Terrorismin pelko on voimistunut. Itse asiassa terrorismin varjolla käydään sotaa niin Irakissa kuin Tsetseniassakin.

Miten maailma kehittyy, miten Venäjä kehittyy, miten EU ja Venäjä lähentyvät, miten paluu pakkoluovutetuille Karjalan heimon kotiseuduille toteutuu? Siinä kysymyksiä, joihin saataneen vastauksia lähitulevaisuudessa. Toivoo sopii, että olot Venäjällä vakautuvat, raja maittemme välillä madaltuu ja että esiisien maapohja olisi jälleen hankittavissa/vuokrattavissa. Oma aikomukseni on viettää eläkepäiviä Saunasaaren rannalla, 'Veikon rannan' tuntumassa ja nauttia Laatokasta kaikilla aisteilla. Eläkkeeni alkamiseen on tällä hetkellä runsaat 6 vuotta. Kehittykö Venäjä siihen mennessä riittävästi? Täytyykö unelmani?

Kalevi Hyytiä

Martin Kaapren Simon Olavin poika Tapparista
Metsäpirtti Seuran puheenjohtaja
kalevi.hyytia@metsapirtti.net

Tilauskuponki SUVANNON SEUDULLE

Tilaan pitäjälehti Suvannon Seudun, loppuvuosi 2004 maksaa 10 euroa

Nimi:

Osoite:

Lahjatilauksen saaja:

Palautetaan osoitteella: Suvannon Seutu, Rautasemantie 375, 37550 Lempäälä.
Tai tilaa sähköpostitse: marjo.ristila-toikka@luukku.com

Metsäpirtin Peltoset perustivat sukuseuran - juuret juontavat 1600-luvulle asti

Peltosten sukuseuran perustamiskokouksen osanottajat vasemmalta: Eija-Liisa Veijalainen, Pirkko Peltonen, Ilmi Pesonen o.s. Peltonen ja Kalevi Hyytiä. Kuva: Pirkko Hyytiä.

Saaroisten osuuskaupan tienoilla vietettiin 4.7.2004 klo 12.30 alkaen erikoinen juhlahetki. Tällöin al-lekirjoittivat viisi Paul Peltosen jälkeläisiin kuuluvaa sukuseuran perustamisasiakirjan.

Töyhtöhyppä pariskunta suojelee poikuettaan ympärillä kaarrellen, lähistöllä visertelee pensaskerttu. Haara-pääsky esittelee lentotaitoaan ja kauempana äänтелеe ruisrääkkä. Tikli levähtää

tien lätäkön kupeella ja kerta kaikkiaan, on erinomainen kesäpäivä.

Valloitettuaan 1600-luvun alussa myös Metsäpirtin, Ruotsi alkaa houkuttaa alueelle asukkaita. Niinpä ensimmäiset Peltosetkin kotiutuivat Saaroisten tienoille Kalevi Hyytiän arvion mukaan 1630-luvulla. Näin Paul Peltonen, ensimmäinen kirkonkirjoihin merkitty Peltonen, olisi kolmatta Metsäpirtin Peltosten polvea.

Sukuseuran perustaminen ei ollut hätköity teko. Asia on ollut vireillä jo pitkään. Ensimmäiset jäsenetkin ovat ilmoittautuneet jo ennen perustamiskokousta.

Koollekutsujaksi nimetty Ilmi Pesonen os. Peltonen (yhteystiedot lehden takakannessa) ottaa vastaan jäseneksi ilmoittautumisia. Ensimmäinen sukukokous järjestetään kuluvan vuoden aikana. -IP

Hyytiä-suku saapui 1600-luvulla Sakkolaan

Metsäpirtin Saaroisissa asui talvisodan kynnyksellä useita Hyytiä-suvun perheitä. Hyytiöitä asui myös muissa kylissä, kuten Tapparissa, Metsäpirtin kylässä ja Joentaalla. Mistä Hyytiä-suvun isäpolvi oli kotoisin?

Ruotsihan sai vuosikymmenien yri-
tysten jälkeen hallintaansa Käkisalmen
läänin Stolbovan rauhassa 1617. Näille
'voitetuille' alueille alkoi virrata uusia
asukkaita lännempää, etupäässä äyrä-
möläisiä.

1600-luvun tiedot

Ensimmäiset kirjaukset Hyytiä-suvun
edustajista Sakkolan alueella ovat 1670-
luvulta (Heikki Hyytiäinen: tuomiokir-
jatieto 1679). Tuolloin talollinen **Heik-
ki** Hyytiäinen asui Purpuan kylässä,
josta muutti Saaroisiin v. 1683. Saari-
sissa Heikki asui ainakin vuoteen 1696
asti. Hän ei nälkävuosien 1695-1696 ai-
kaan pystynyt maksamaan asetettuja
veroja 'käräjäkappoja'. Heikin isästä ei
ole tietoa. Saaroisissa asui myös **Matti**
Martinp Hyytiä. Hänet mainitaan ensi
kerran Käkisalmen tuomiokirjoissa v.
1689. Myöhemmin hänet mainitaan
Metsäpirtin kylässä (1695) ja Haparai-
sissa (1698). **Pauli** Pärttylinp Hyytiä
asuu Haparaissa 1690-luvulla (Henki-
kirjatiedot 1690-1696). Näiden lähteiden
perusteella Sakkolaan muutti 1600-lu-
vun puolella ainakin 3 eri Hyytiä-suvun
edustajaa. Heistä Heikki ja Matti aset-
tuivat Saaroisiin ja Pauli Haparaisiin.

Mistä he ovat tulleet, on hämärän pei-
tossa. Vahva arvaukseni on Muolaan
Kopralan kylä, jossa asui 1500-luvun
alusta alkaen useita Hyytiäisen suvun
perheitä. Sukunimi 1600-luvun lähteis-
sä on pääasiassa muodossa Hytiäin,
mutta myös Hytiä-muotoa on käytetty.
Kopralan alkukodin Hyytiöiden/Hyyti-
äisten nimi säilyi Hyytiäinen-muodossa
Muolaan ja Heinjoen alueella. Hyy-
tiä-nimi vakiintui Kivennavalla ja Sak-
kolan alueella. Nimen kirjoitusasu oli

kuitenkin horjuvaa. Saaroisista 1800-lu-
vulla Valkjärvelle muuttaneen Mikko
Martinp Hyytiän (1806-1886) nimi muut-
tui Valkjärvellä Hyytiäinen asuun.

Hyytiä-suvun edustajat ovat kaikkes-
ta päättäen niitä luterilaisia uudisasuk-
kaita, joita muutti Käkisalmen Karjalan
autioituneille tiloille ns. ruptuurisodan
(1656-1658) jälkeen Viipurin Karjalasta.

1700-luvun tiedot

Isonvihan jälkeen sovittiin vuonna
1721 rauha Uudessakaupungissa. Tuol-
loin Ruotsi menetti Käkisalmen läänin
ja Inkerin Venäjälle ja samalla Sakkolan
alue joutui uudestaan Venäjän hallinnon
alle. Pietarin kaupunki oli perustettu
vuonna 1703 kesken sotien Nevan suul-
le Inkerin maalle.

Talonpoikaisväestöön liittyvät asiakir-
jat puuttuvat pääosin 1700-luvun alus-
ta. Vuodelta 1724 on seuraava kattava
väestöluettelo. Siinä mainitaan **Tuomas**
Hyytiä 'Thomas Hyytiä' (37 v) ja vai-
monsaa Kaarina 'Catharina' Heikintr (42
v) sekä poikansa Yrjö.

Kirkonkirjat alkavat Sakkolan pitäjän
alueella vuonna 1735, jolta vuodelta
ovat ensimmäiset historiakirjat (kaste-
tut, vihityt, haudatut). Rippikirjat alka-
vat 13 vuotta myöhemmin eli vuonna
1748. Seuraava laaja henkikirja on vuo-
delta 1754.

Hyytiöitä näissä ensimmäisissä väes-
töluetteloissa Sakkolan alueella on kir-
jattu seuraavasti:

Matti Martinp Hyytiä (1684-1769) asuu
talonpoikana Saaroisissa. Hän on avi-
oitunut Maria Matintr Pusan (1689-
1770) kanssa. Heillä on ainakin lapset
Kaapre, Liisa ja Antti. **Kaapre** (1714-
1784) avioituu ensin Maria Lihosen
(1729-1775) kanssa ja hänen jälkeensä
Maria Termosen (1754-1808) kanssa.
Kaaprella ainakin 10 lasta.

Liisa (1718-1780) muuttaa Raudun
Palkealaan avioiduttuaan Antti Simonp
Junnin kanssa. Heillä on myös ainakin

10 lasta. **Antti** (1728-1774) avioituu Riit-
ta Ahokkaan (1728-1787) kanssa ja jää
asumaan kotitalalleen Saaroisiin. He saa-
vat ainakin 7 lasta.

Antti Martinp Hyytiä (1690-luku -1749)
asuu vaimonsa Liisa Paulintyttären (k.
1755) kanssa Saaroisissa (Jaama). Heil-
lä on **Mikko**-poika (tieto tulee tarkis-
taa). Talonpoika (bonde) Antti Hyytiä
on mainittu ensimmäisenä talollisena
Jaamassa vuoden 1748 rippikirjassa.
Vuoden 1731 henkikirjassa Antti maini-
taan Martinkorholassa yhtiömiehenä li-
sämerkinnällä 'asuu Jaamassa'.

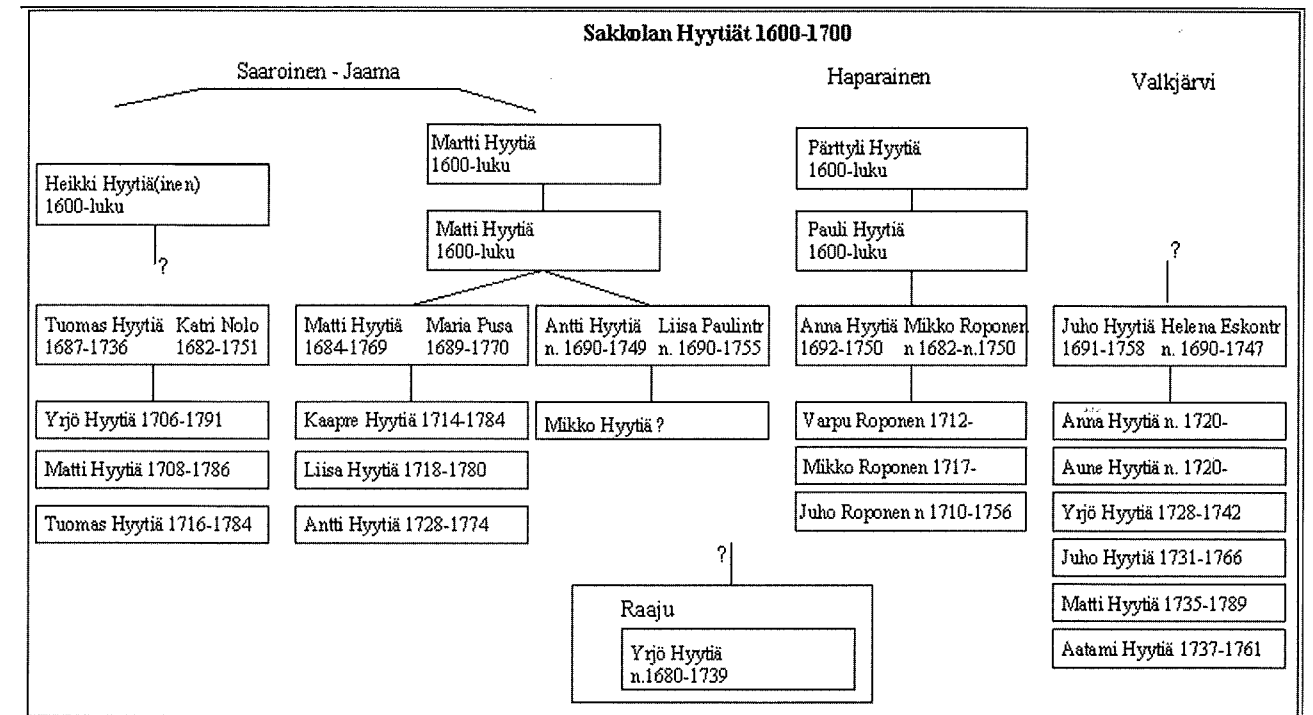
Edellä mainitut Matti ja Antti Martinp
Hyytiä lienevät edellä 1600-luvulla asu-
neen Matti Martinp Hyytiän poikia.

Tuomas Hyytiä (1687-1736) asuu vai-
monsaa Katriina Heikintr Nolon (1682-
1751) kanssa itsellisenä Saaroisissa (Jaa-
ma). Heillä lapset: Yrjö, Matti ja Tuo-
mas. **Yrjö** (1706-1791) avioituu Maria
Partasen (1711-1761) kanssa heillä on
ainakin 5 lasta. **Matti** (1708-1786) asuu
itsellisenä Saaroisissa Yrjö-veljen talo-
udessa. **Tuomas** (1716-1784) avioituu
Kaarina Nurmisen (1728-1797) kanssa.
He saavat ainakin 8 lasta. Sekä Yrjöllä
että Tuomaalla on laaja jälkipolvi.

Tuomas Hyytiän esipolvista ei ole
mitään varmuutta. Miten hän liittyy
1600-luvulla eläneeseen Heikki Hyyti-
ään? Onko tämän poika? Entä, mikä on
Tuomaan ja edellä mainittujen Matti ja
Antti Martinp Hyytiän sukulaisuussuh-
de? Siinä avoimia kysymyksiä.

Anna Paulintr Hyytiä (1692-1750)
asuu Haparaissa miehensä Mikko
Ropo(i)sen kanssa. Heillä ainakin 3 las-
ta. Heillä on myös laaja Roposten jälki-
polvi. Anna on 1600-luvulla eläneen
Pauli Pärttylinp Hyytiän tytär.

Juho Hyytiä (1691-1758) asuu Sakkol-
an Valkjärvellä. Hänellä on puolisoina
Helena Eskontr (k. 1747) ja Kerttu Vän-

nintr (k. 1759 ?). Heillä lapset: Anna,
Aune, Yrjö (1728-1742), Juho, Matti ja
Aatami. **Anna** avioitui Käkisalmeen Pärs-
sisille, **Aune** Karholan kylään Jantusil-
le, **Juho** (1731-1766) asuu kotikylässään
Maria Tikan kanssa, **Matti** (1735-1789)
asuu poikamiehenä, aluksi kotikylässä
Valkjärvellä ja kuolee Korholassa. Per-
heen nuorimmainen **Aatami** (1737-1761)
asuu poikamiehenä kotikylässään.

Mistä Juho on kotoisin? Kenen poi-
ka? Milloin Juho on tullut Valkjärven
kylään? Mistä? Mikä on Juhon sukulai-
suussuhde edellä mainittuihin muihin
Hyytiä-suvun edustajiin? Nämä kysy-
mykset odottavat vielä vastauksia.

Raajussa haudataan kesällä 1739 it-
sellinen **Yrjö** Hyytiä. Kuka on tämä
Yrjö? Miten hän liittyy Hyytiä-sukuun?

Hyytiä-suvun jälkipolvet

Hyytiä-sukua asui 1600-1700 lukujen
vaihteessa Sakkolan pitäjän alueella
Saaroisten (Jaaman), Haparaisten ja
Valkjärven kylissä. Hyytiä-nimen kan-
tasia 1900-luvulla oli enää vain Saarois-
ten kantaperheiden, Tuomas, Matti ja
Antti Hyytiän jälkipolvilla. Mutta suu-
rin osa jälkipolvesta esiintyy toki muis-

sa sukunimien muodossa, sillä ovathan
kantaperheiden ja heidän jälkipolvien
tyttäret avioituneet lähiympäristön
nuorten miesten kanssa. Tällä tavalla
kantaperheiden geenistöä on laajasti
mm Ahtiaisten, Eevojen, Haapsaarien,
Hatakkojen, Hämäläisten, Junnien, Kork-
kien, Kuoppien, Laulajaisten, Loposten,
Luostaristen, Nuorien, Paukkujen, Pel-
tosten, Repojen, Tirrien ja keskuudes-
sa. Usea tytär avioitui myös Inkerin
puolelle Vuolteen seurakuntaan. Näiden
jälkipolvet ovat toistaiseksi selvittämät-
tä.

Metsäpirtti Seuran nykyisen hallituk-
sen jäsenistä Kalevi Hyytiän lisäksi on
Hyytiä-suvun geenistöä Teuvo Hata-
kalla, Airi Kososella ja Raija Haapsaa-
rella.

Kalevi: Tuomaan Yrjön Aatamin Mar-
tin Kaapren Simon Olavin poika.

Teuvo: Tuomaan Yrjön Aatamin Mar-
tin Jaakon Aleksanterin Annan Heikin
(Hatakka) poika

Airi: Tuomaan Yrjön Absalonin Taa-
vin Marian Mikon (Peltonen) Heikin
Mikon tytär

Raija: Matin Antin Sofian Johannek-
sen (Hatakka) Sofian Marian (Luostari-
nen) Tahvon (Haapsaari) Juhon tytär

Hyytiäisten sukuseura

Hyytiäisillä on ollut oma sukuseura
yli 10 vuoden ajan. Sukuseura on pe-
rustettu Saarijärvellä Keski-Suomessa
asuneiden Hyytiäinen-suvun jälkipolvi-
en toimesta. Sukuseura julkaisee vuo-
sittain ilmestyvää Huuhkain-lehteä.
Lehti on saanut nimensä Hyytiäinen
nimen perusteista. Merkitseehän nimi
eri muodoissaan pöllöä, erityisesti
huuhkainta.

Sukuseura on julkaissut Keski-Suo-
men Hyytiäisten sukukirjan sekä Muo-
laan Peikolan ja Kuusaan Hyytiäisten
sukukirjan. Molemmat sisältävät yli
10000 jälkipolven edustajaa.

Seuraavaksi tullaan julkaisemaan
Muolaan Kopralan kantaperheen jälke-
läiset pl Peikolan ja Kuusaan jälkipol-
vet sekä tämän jälkeen Hyytiä-suvun
sukukirja kattaen Sakkolan ja Kivenna-
van Hyytiöiden jälkipolvet. Molemmat
osuudet sisältävät yli 10000 henkilön
tiedot.

Lisää tietoa Hyytiä-suvusta löytyy
osoitteesta: www.sukuni.fi/hyytia/.

Kalevi Hyytiä

Norppakuja 6 A, 01480 Vantaa
kalevi.hyytia@metsapirtti.net

Vuokselan kulkuyhteydet - tiet ja lautat

Vuoksen virta on vaikuttanut vuosisatojen ajan ihmisten elämään monin tavoin. Vesistö on perheissä ollut ruokaisa lähde.

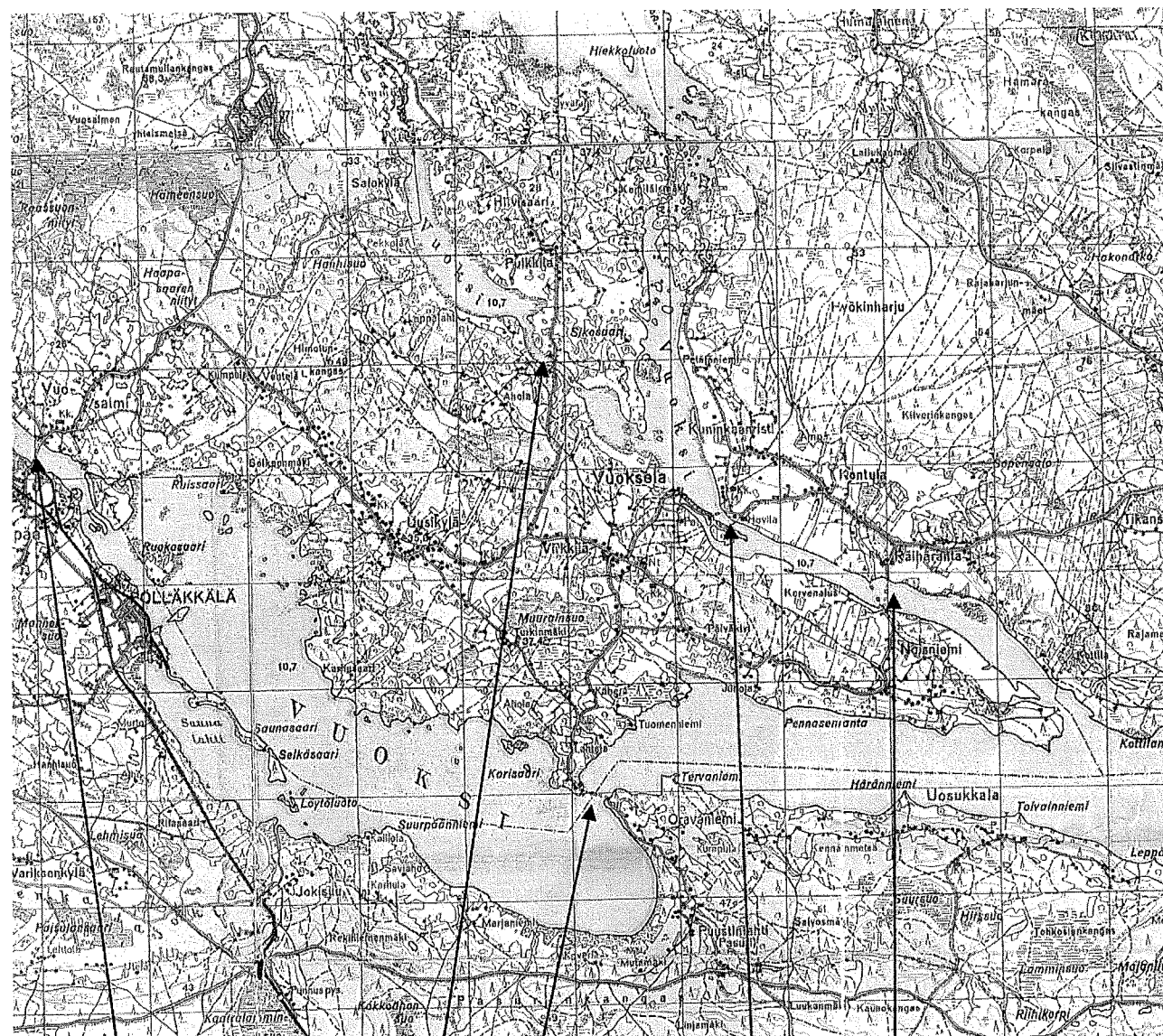
Vesi kulkureittinä on puun uitossa kuljettanut sahoille raaka-ainetta. Hen-

kilöliikenteen merkitystä ei pidä myöskään vähätellä runsaan vesistön ympäröimillä asuinsijoilla. Talvisin kuljetut jäämatkat kesäreitteihin nähden monasti välimatkat lyhenivät huomattavasti.

Vesistön merkitys erilaisissa vapaa-ajan

toiminnoissa antoi mielihyvää niin henkisessä kuin ruumiillisissakin riennöissä.

Vuosikymmenien saatossa maantieteelliset yhteydet paranivat ja niihin liittyvien lauttojen eli lossien merkitys korostui.

Lauttapaikat
Vuosalmi Liuhaniemi Oravaniemi Ristniemi Noisniemi

Vuokselalaisten naapuripitäjiin ja niiden kautta pidemmällekin tapahtuneiden matkojen osalta Vuokselan suunnasta lähdeittäessä oli käytettävissä viisi eri lauttaa.

Tiet ja lautat

Teiden ja lauttojen kunnossapito sekä lauttojen soudun järjestäminen olivat vielä Vuokselan kunnan toiminnan aloittamisen aikana yksinomaan kunnan huolena. Huomattavan helpotuksen tuotti sekä kunnalle että tienteen velvoitetuille maanomistajille tärkeimpien teiden otto valtion teiksi. Ensimmäisessä vaiheessa 1920-luvun alkupuolella siirtyivät valtion hoitoon Sakkolan rajalta Vuosalmelle ja Vuosalmelta Oravaniemen johtavat tiet.

Kunnan teiksi otettiin 1924 seuraavat neljä tietä: Virkkilästä yleisestä tiestä pohjoiseen Liuhaniemen kautta Hirvisaareen menevä tie Suokkaan rajaan asti. Sen pituus oli 6 kilometriä. Virkkilästä yleisestä tiestä Sopenojalla yleiseen tiehen päättyvä 1° kilometrin pituinen tie. Virkkilästä kunnantalolle rakennettu 2 kilometrin pituinen tie ja Vuosalmen laualta Vuoksen rantaa pitkin Kaskiselkään menevä 6° kilometrin pituinen tie.

Hirvisaaren tietä jatkettiin 1926 Suokkaan maan rajalta Vuoksenrannan pitäjän rajalle asti, kun valtiolta oli saatu tien-tekkoa varten huomattava avustus. **Liuhaniemen lautta** oli niin ikään kunnan hoidossa.

Kun kirkko sekä kunnantalo sijaitsivat Lammasniemessä, oli välttämätöntä järjestää suorat kulkuyhteydet Ruunun-

vallan puolelta sinne. Sen takia tehtiin tie Ristiniemeen, josta kuljettiin Vuoksen yli **Ristiniemen laualta**. Kontulas- ja Kuninkaanrinnan kylän läpi Ruokonien johtava tie otettiin niin ikään kunnan tieksi, samoin Uudestakylästä Pekka Väisäsen luota Lauttasaareen menevä 4 kilometrin mittainen tienosa. Edellä mainittu Uudenkylän ja Lauttasaaren eli Oravaniemen välinen tien osuus otettiin valtion haltuun tammikuussa 1939. **Oravaniemen lautta** kautta kävi kulku Valkjärvelle. Ylikulkupaikan rantaviiva muuttui voimakkaasti ja lautta-toimintaa oli ollut jo olemassa ennen Vuoksen laskua v. 1857.

Noisniemen kylä sijaitsi molemmien puolin Pikku-Vuoksea ja samoin oli samankin omistajan tilojen osalta tilanne. Lautan kautta kulku tapahtui Sakkolan suuntaan, jonne vuokselalaisilla oli paljon asioita hoidettavana.

Lännessä käsin katsottuna oli ensimmäisenä **Vuosalmen lautta**, joka vuoden 1926 alusta lukien jäi Äyräpään puolelle. Esimerkiksi Pölläkkälään meno tapahtui tämän lautan kautta.

Nykyinen tilanne

Vuokselan alueella teiden osalta voidaan todeta, että tiepaikat ovat entiset. Joitain tieoikaisuja on tehty, mutta teiden kunnosta ei ole paljon kehuttavaa. Konkreettisenä esimerkkinä voidaan todeta aikanaan valtion tienä ollut yhteys Päivästä Oravaniemen kautta ja edelleen Uuteenkylään oleva tie on kasvanut niin paljon umpeen, että kävellessä on vaikeata päästä eteenpäin. Vaatii paljon notkeutta puikkelehtia entisellä tiealueella maassa olevien puun-

runkojen keskellä. Linja-autolla meno Kiviniemestä Kuninkaanrintaan ja sieltä edelleen Siiran sillan kautta Uuteenkylään on mahdollinen. Sieltä edelleen Vuosalmelle linja-autolla ei ole mahdollista. Samoin Vuokselan kirkolle ei linja-autolla enää nykyään pääse sillä matka pysähtyy ns. Lehtolan kohdalla oleviin valtaviin kuoppiin, jotka alkukesästä ainakin ovat olleet veden peitossa.

Lauttojen osalta voidaan todeta myös tilanne lohduttomaksi. Edellä mainittuja lauttoja ei ole ainuttakaan käytössä. Lauttarannoilla on vain jäänteitä rantalaitureista. Vielä vajaa kymmenen vuotta sitten jotkut lauat olivat sotilaskäytössä olemassa ja pienellä maksulla oli niitä saatu jopa käyttöön. Lienevätkö lauat vajereineen Vuoksen pohjassa vai missä, ei ole varmaa tietoa.

Vuokselan kirkolle Virkkilästä lähtevä tie on mäntykankaista ja sorapohjaista Pikku-Vuoksen suuntaan viettävää aluetta. Kun mitään ei ole tehty vuosikymmeniä, niin vesisateiden vuoksi hienojakoinen sora-aines on ajautunut mäkien notkoihin ja tiehen on jäänyt kiinteitä kiviä, joiden seassa henkilöautoillakin ajettaessa ei voi välttää kosketuksia.

Lauttojen lautturit vuosikymmenien ajoilta olivat melkoisia persoonallisuusia ja heidän elämäntavoistaan olisi paljon kerrottavaa. Palataan niihin joskus toisten.

Kooste:
Taisto Virkki
lähteenä Vuoksela-arkisto

Pitäjämme internetissä:
www.vuoksela-seura.fi
www.sakkola.fi
www.metsapirtti.net

Vuoksela - Seurassa tapahtuu

Uusi sihteeri Laila Saario esittäytyy

Vuosikokouksessa 6.6.2004 kokouksen puheenjohtajan toimi Kauko Hyvärinen ja sihteerinä Laila Saario.

Hyvää kesäpäivää hyvät vuokselalaiset! Näin seuran uutena sihteerinä haluan kertoa hiukan itsestäni.

Olen syntynyt Vuoksen Uudessa kylässä Selma (o.s. Kärkäs Jääskestä) ja Vänö Juhonpoika Jantusen kahdeksasta lapsesta kolmanneksi vanhimpänä.

Kun olin hiukan alle vuoden vanha, jouduimme lähtemään evakkoon toisen, ja viimeisen kerran.

Muistikuvia lapsuuden Vuokselasta minulla ei siksi ole.

Muutaman olen kyllä kotikonnuilla käynyt sisarusteni, mieheni – perushämläisen – ja ystäväni kanssa.

Lapsuuteni ja nuoruuteni vietin Iittalassa ja Hämeenlinnassa ja Vuoksela-juhliin osallistuin aluksi tietysti vanhempieni kanssa.

Aikuisiässä olin mukana mahdollisuksieni mukaan, ensin Kangasalla ja jo aktiivisemmin täällä Pälkäneellä, vuodesta -79. Sihteerinä olin melko pitkään, sitten johtokunnassa, Karjalaisseurojen Tampereen piirin hallituksessakin ja edelleenkin olen Pälkäneen karjalaisten hallituksessa sekä Tampereen piirin naistoimikunnassa. Olen toisen polven Martta ja mukana myös res. ups. naisissa.

Olin mukana järjestämässä mm. Karjalaisia kesäjuhlia Tampereella 1994 sekä Kivennavan kihuja täällä Pälkäneellä useamman kerran.

Karjala-Liiton pronssisen merkin sain v.-86 ja hopeisen v.-96.

Nuo edellämäinitut eivät vie nykyisin paljoa aikaani ja koska olen eläkkeellä, on minulla mahdollisuus hoitaa myös tämä sihteerin työ. Ja yritän tässäkin tehdä parhaani.

Työhistoriastani sen verran, että olen toiminut pankkivirkailijana sekä yliopistosairaalan kanslistina.

Minulta voitte tilata kaikkia julkaisujamme sekä uusia Vuoksela-paitoja. Myynti-artikkelimme ovat myös erinomaisia lahjoja.

Ottakaa yhteyttä – haastellaan! Otan mielelläni vastaan kaikenlaisia ohjeita ja uusia ideoita tähän työhön.

Puhelinnumeroni on 03-534 3240 tai 040-586 0691 tai sähköposti: taistosaario@jippii.fi

Laila Saario
Rauduskoivunkuja 6
36600 Pälkäne

Hanki VUOKSELA - tuotteita itselle tai lahjaksi

	Hinta euroa
* VUOKSELA-KIRJA (3. lisäpainos v. 2003) (Pitäjäshistoriikki s. 327)	25
* VUOKSELAA KUVINA I – osa (n. 600 mustavalkoista kuvaa) s. 204	25
* VUOKSELAA KUVINA II – osa (n. 800 mustavalkoista kuvaa) s. 224	25
* ELÄMÄÄ VUOKSELASSA I – NIDE (henkilökohtaisia muistikuvia)	5
* ELÄMÄÄ VUOKSELASSA II – nide (henkilökohtaisia muistikuvia)	5
* ELÄMÄÄ VUOKSELASSA III – nide /henkilökohtaisia muistikuvia)	5
* VUOKSELA VAAKUNA pöytästandardi	25
* VUOKSELA - ennen ja nyt – VIDEO (kesto 1h 25min) käsikirjoitus ja ohjaus Paavo Liski	30
* VUOKSELAN KYLÄT JA ASUKKAAT s. 304 v. 1944 henkikirjojen mukaisesti perheet/jäsenet kylittäin	15
* VUOKSELAN PAIKANNIMISTÖ n. 750 numeroitua paikkaa kartalle (1:20 000) sijoitettuna. (Perheet ja yleisimmät tunnetut paikannimet) Tilanneajankohta on evakkoon lähtö kesäkuu 1944. Kirjat 9. ja 10. tukevat toisiaan. Erinomaiset lähde- teokset sukujuuriaan etsiville henkilöille.	15
*POSTIKORTTISARJA yht. 8 kpl erilaista Vuoksela-aiheisia kortteja	4

UUTUUS Vuoksela-paita,
valkoinen väriltään, rinnassa kuva Vuoksen kirkkorannasta Vuoksela-nimen lisäksi
miesten malli 10 euroa/kpl, Lady-malli 12 euroa/kpl

Postikulut lisätään tuotteiden hintaan

Hankkimalla tuotteita, tuet merkittäväällä tavalla seuran toimintaa.

Tilaukset sihteeriltä; yhteystiedot muualla lehdessä.

TILAA OMA SUVANNON SEUTU!
KARJALAISTA ASIAA
SAKKOLASTA, METSÄPIRTISTÄ JA VUOKSELASTA
kahdeksan kertaa vuodessa - 20 euroa!
Loppuvuosi 10 euroa.

VIRKIN VIRKKEET

Minne käy veden aalloissa tie - mistä tuuli viestin tuo

Ajatukseni tällä kertaa on pysähtynyt omien varpaitteni ja muun ympäristön tutkimiseen. Istun järven rannassa maa-laiturin päässä, sää on aurinkoinen, viero tuuli tuo aaltoja rantaan, joku sirk-kunen laulaa pensaikossa ja kalasääski menee ohitse kaislikon yllä saalistaen

*Vuokselasta pitäis kerran,
Kertoella jonkun verran.
Se ol nuori, pieni kunta,
Näämme siitä nyt vain unta.*

*Vuoksen virta maita saartoi,
Yllä sinitaivas kaartoi.
Rannoilla sai karja syödä,
Kaislikossa laine lyödä.*

*Marjakas ol mäen rinne,
Hautakummut - jäivät sinne.
Kangasvuokko kaunein kukka
- En sua näe, nurmen nukka.*

*Kalmistot, nuo pyhät puistot,
Kalleimmat on niistä muistot.
Sankarniemen ristirivi,
Kummun yllä muistokivi.*

*Ystävät ja läheisemme,
Unohda nyt sua emme.
Tervehdyksen viemme sinne,
Vaikka tiemme kulkee minne.*

Ote runosta
Muistelmia Vuokselasta.
Kirjoittaja:
nimimerkki Vuokselalainen.

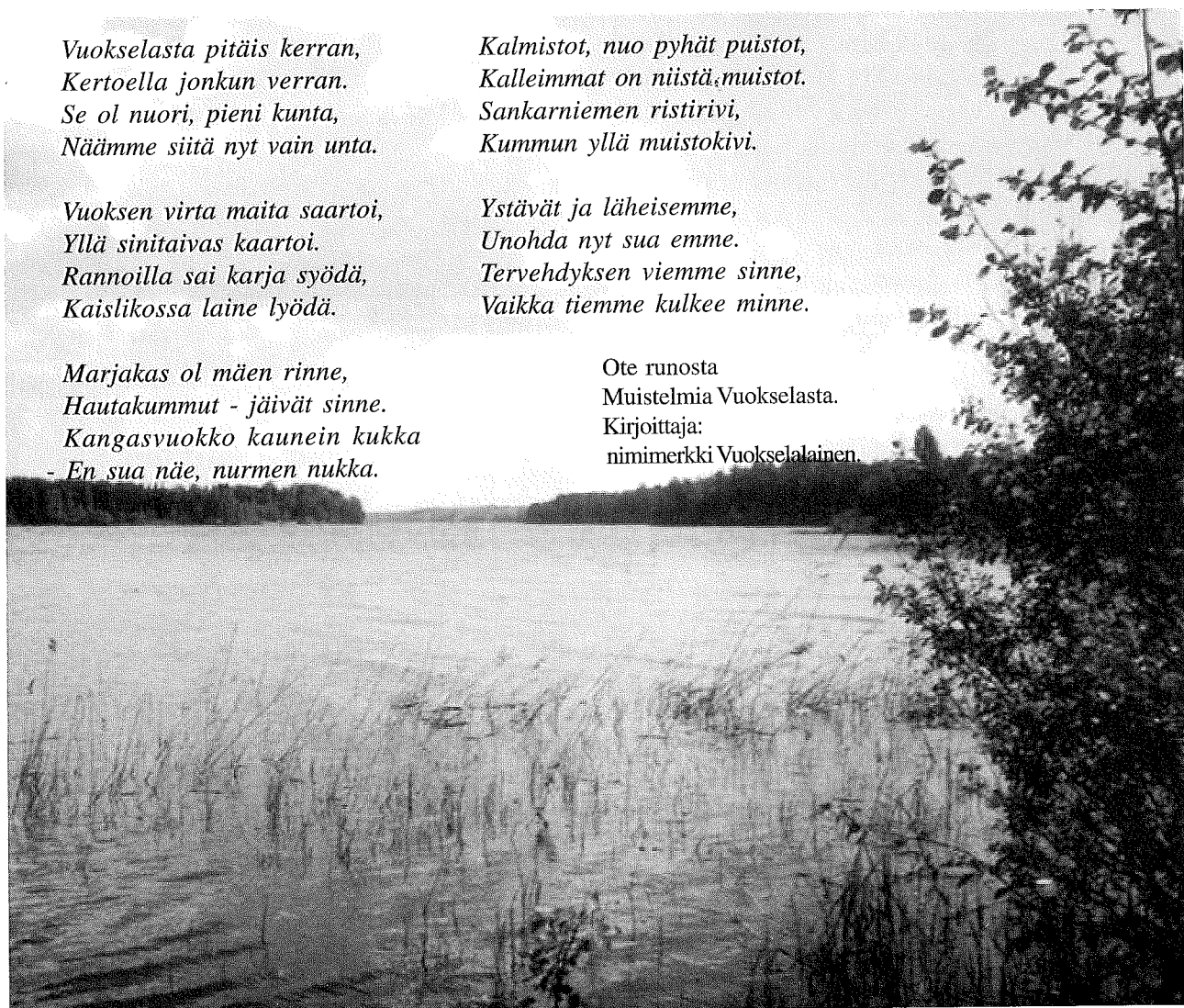
ilmeisesti ruokaa poikasilleen. Nostan katseeni yli järven ja suljen silmäni. Mie-leeni tulee monet muistikuvat lapsuudestani ja toisaalta ryhdyn mietiskele-mään erilaisia yksittäisiä asioita. Aalto-ten loiske ja liike sekä tuulen suhina ovat sukupolvista toiseen olleet yhtä arvoituksellisia. Maisemia katsellessa ja erityisesti vesistöjen osalta tulee aina mie-len Vuokselan rehevät rannat ja vesistöjen kauneus. Haaveenani olisi päästä katsomaan Vuokselaa veneestä käsin kauniina seesteisenä kesäpäivänä, tietysti kameroiden kera. Vuoksela-juhlasamme Paavo Liski kertoi tämän onnen kohdanneen häntä taas kerran, kun TV-kuvausryhmä tulee tekemään 2 x 15 minuutin ohjelman Vuoksen maisemista Pikku-Vuoksea pitkin Käkisalmeen asti. Ohjelma tullaan esittämään loppuvuodesta joulun aikaan.

Luonnollinen luonnon rauha erilaisine äänineen on mieltä rauhoittavaa. En millään malttaisi lähteä pois. Kuitenkin saan inspiraation siirtyä rantametsikköön pellon reunaan, jossa kasvaa isoja haapoja. Sielläkin tuuli antaa oman sointunsa haavan lehtien liikkeisiin. En tälläkään kertaa saa havaintoa siellä asustavasta koloeläimestä, liito-oravasta. Olemassaolosta saan kylläkin varmuuden maasta löytyvien jätösten perusteella.

Odotan malttamattomasti taas heinäkuun loppupuolella tapahtuvaa kotiseutumatkamme, jolloin voin kokea kaiken uudelleen ja siellä OIKEILLA OMILLA PAIKOILLA - näin rohkenen mielikuvissani elää toivossa.

Kesäterveiseni kaikille

Taisto Virkki

Tyypillinen Vuoksela- maisema - vettä ja reheviä rantoja.

Kotiseutumatkalla Kuninkaanristissä

Kotiseutumatkalle Vuokselan Kuninkaanristiin 4.-6.6. lähti Pärssisten sukua yhteensä 21 henkilöä. Matkassa oli nuorta polvea, niin että nuorimmainen oli neljättä polvea. On ilahduttavaa, että nuoriakin kiinnostaa esi-isien asuinpaikat.

Ajoimme Nuijamaan kautta Uudellekirkolle, jossa oli tutustuminen Kihlströmien ja Hille' nien kotipaikkoihin. Sieltä jatkoimme Terijoelle, jossa yövyimme. Aamulla jatkoimme matkaa kiertoajelulle Pietariin. Ilmeisesti lauantapäivästä ja katutöistä johtuen liikenne Pietarissa oli todella ruuhkaista.

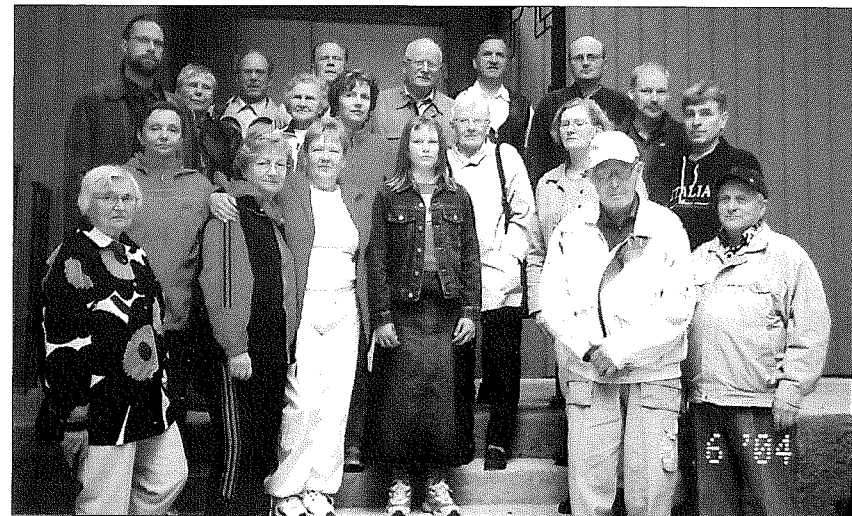
Jatkoimme Raudun kirkolle, jossa Kuolemanlaakson seutuvilla on ollut Honkasteen kotipaikka.

Sieltä ajoimme toiseen yöpaikkaamme Kiviniemeen. Aamulla sitten lähdimme pääkohteeseemme Kuninkaanristiin. Saavuimme Räihärantaan ja Kontulaan. Osuuskauppa on purettu ja siirretty pois. Sitten tulimme Kuninkaanristin keskustaan. Ensin oli Sievi Pärssisen (os. Karonen) ja sitten Albert Jääskeläisen kotipaikat sileäksi tasattuna.

Jatkoimme matkaa Pärssisten vielä pystyssä ja käytössä olevalle kotitalolle "Rantamäki". Siinä se vanha koti vie-

Kotitalo "Rantamäki" nykykunnossaan.

Pärssisen sukumatkan osallistujat ryhmäkuvassa.

Kotia ja kotiseutua muistellen

Siinä vielä seisot silmäimme eessä talo harmaa töyräällä Rantamäen.

Paljon oot muuttunut
vuosien myötä
kokenut kovat, ankeat ajat.

Kauneimman kiitoksen
sanoa nyt tahdon
lapsuuskoti ja kotiseutuni mun.

Kukkikaa keväisin
sinivuokkokunnaat
ja mansikka-ahot,
kukkukaa käet aamuin illoin,
soudelkaa sorsat laineilla Vuoksen,
niin kuin lapsuusmuistoissain.

Aili Pärssinen

lä seisoi kuluneena ja huonokuntoisena, mutta paljon kokeneena. Monia rakkaita muistoja mieleen tuoden. Monelle sukupolvelle se on suojan ja elämän mahdollisuudet antanut. Aili Pärssinen luki oheisen kirjoittamansa runon "Kotia ja kotiseutua muistellen".

Matka jatkui Temoskorpeen Matti Pärssisen tilalle. Entiset rakennukset pajoineen on hävitetty, mutta uutta venäläistyylistä nousee tilalle. Muistelimme erikoisesti Matin pajaa, missä rauta sai monenlaisia muotoja omiksi ja kylälaisten tarvekaluiksi.

Kävimme myös "Ylläisiinaholla" Emil Pärssisen kotitalon perustuksien raunoilla.

Matka jatkui Siiran sillalle, jossa ihailimme Vuoksen rantamaisemien kauneutta. Palailimme samaa tietä takaisin Kuninkaanristin kylään. Ajoimme Ristiniemen kankaalle. Urheilukenttä on hävinnyt ja tilalle on tehty konehalleja, joiden edustalla oli koneita ja sekalaista romua. Saavuimme koululle. Rakennus on kasvanut yhdellä kerroksella. Muistelimme kouluaikaa ja saamaamme opetusta, sekä elämän viisautta.

Niin oli kotiseutukierros päättynyt ja lähdimme haikein mielin kohti koti-Suomea.

Sakari ja Raimo Pärssinen

Syntymäpäivämatka Metsäpirttiin Kolmen päivän vanhana sotaan pakoon – kuusikymppisenä takaisin juurille

Matkustin sukulaisteni kanssa 4.-6.6.2004 Metsäpirttiin syntymäpaikalleni Koselaan, sekä äidinäitini lapsuudenmaisemiin Vaskelaan. Matkani Metsäpirttiin ei ollut ensimmäinen – olen käynyt siellä useita kertoja. Aiemmillä matkoilla Kosela on ollut pääpaikka, ja tulut tutuksi, mutta Vaskelassa en ollut ennen käynyt. Koselan ympäristöoppia olen saanut vuosien mittaan vanhemiltani sekä muista sukulaisilta.

Ajatus syntymäpäivämatkasta Metsäpirttiin virisi, kun ilmoitin, että en aio juhlaa 60-vuotispäiviäni. Aloimme mieheni kanssa suunnitella matkaa, ja matkalle saimme helposti sukulaisia kaksikymmentä; mukana oli sisaruksiani puolisoineen, heidän lapsiaan, kaksi isäni sisarta, serkkujani sekä erinomainen autonkuljettaja.

Menomatalla oli pysähdys Viipurissa, lounastimme ja kävimme ostoksilla pellavakaupassa – voin suositella siellä käyntiä.

Illansuussa, kun olimme majapaikasamme Raudussa, minut komennettiin

huoneeseen ja annettiin ehdoton poistumiskielto. Odotin nöyrästi ja puin kukkamekon varmuuden vuoksi päälleni, kun tuntui, että jotain tapahtuu. Tapahtuikin – mieheni tuli ja talutti minut juhlapöytään, jonka nämä rakkaat ”salakavalat” sukulaiset olivat sinne laittaneet. Pöydässä oli kaikki mitä juhlissa tarjotaan, rinkelistä täytekakkuun ja sampaan. Ilta jatkui rattoisasti, vaikka syntymäpäiviä ei pitänyt juhlaa. Oikea syntymäpäiväni on 6.6. mutta matkamme kotiinpaluupäivä ei sopinut juhlapäiväksi.

Lauantaina lähdimme hyvissä ajoin kohti Metsäpirttiä. Aloitimme retkipäivämme Vaskelasta. Mukanamme oli vanhoja ja uusia karttoja sekä otoksi Vaskela-kirjasta, sekä muitakin ohjeita, että löytäisimme ”Kylä-ämmän” kotipaikan. Aikamme käveltyämme päätimme, että tässä se on. Vaikka paikka ei olisi juuri siinä ollutkaan, niin mielikuvissani ajattelin, että näillä paikoilla ovat esivanhempani aikoinaan eläneet elämänsä ja

siellä on minunkin juuriani. Kullerot olivat parhaassa kukassa ja loistivat auringonpaisteessa kauniin keltaisina – jotenkin se maisema sykähdytti, oli nostalginen hetki. Minulle tämä Vaskelassa käynti merkitsi paljon.

Seuraavat kohteet olivat hautausmaa, Hatakanmäki, Paukunmäki, ja Laatokan rannalla vietimme kahvitauon, rohkeimmat kävivät uimassakin. Sitten oli Koselan vuoro, tärkeä kohde siellä on ”myllykuoppa”, joka on isäni lapsuuden paikkoja. Myllytuvan kellarista minäkin olen muiden mukana lähtenyt 9.6.1944 kolmen päivän vanhana sotaan pakoon.

Koselassa olimmekin usean tunnin ajan, koska mukanamme oli nuoria ensikertalaisia, joille oli tarpeen näyttää kylää laajemmin. Sanoivat nyt ymmärtävänsä paremmin sen, mitä mummo ja pappi olivat kertoneet heille, kun olivat lapsena mummolassa olleet.

Illan kuluessa palasimme takaisin majapaikkaamme ja nuotiolla paistoimme makkaraa ja iloitsimme yhdessä Karja-

Syntymäpäiväsankari kukkamekossaan, kedonkukista tehty kimppu kädessä, ystävien ja sukulaisten ympäröimänä.

lan kesäillassa.

Mielestäni matka oli erittäin onnistunut, ryhmämme oli loistava – olemme sukua keskenämme, olemme eläneet yhteistä elämää. Haluan kiittää teitä – te teitte minulle juhlan! Kiitos lauluista, esiliinasta, ”myllynkivistä”, kronikasta, puheista, kedonkukista ja ennen kaikkea läheisyydestä.

Aila Martelius-Mäkelä

Aila Irmeli Martelius-Mäkelä täytti 60 vuotta 6.6.2004. Ohessa syntymäpäiväsankari kirjoittaa matkatunnelmista Metsäpirttiin.

Aila on viimeisiä Metsäpirtin Koselassa syntyneitä, sillä toisen evakkomatkan alkaessa hän oli kolmen vuorokauden ikäinen. Vanhempansa olivat Anna (o.s. Orava) ja Niilo Martelius. Ailan juuret ovat vahvasti Metsäpirtissä, sillä hänen äitinsä vanhemmat Maria ja Aapro Orava olivat alkuperäisiä metsäpirttiläisiä, ja isänsä vanhemmat Sanni ja Toivo Martelius olivat työnsä vuoksi sinne muuttaneet ja sinne kotinsa perustaneet.

Aila kävi perushoitajakoulun jo nuorena tyttönä ja jatkoi myöhemmällä iällä erikoissairaanhoidajaksi.

Hän kuului vuosia Mynämäen kunnanvaltuustoon ja toimi myös monissa lautakunnissa ja muissa luottamustehtävissä. Nyt Aila on eläkkeellä, miehensä Tauno Mäkelä toimii vankilanjohtajana Konnunsuon vankilassa.

Heillä on kolme lasta ja kahdeksan lastenlasta, jotka mielellään vierailevat isovanhempiensa luona Turussa, jossa heillä myös on asunto.

Martelius sukuseura ry onnittelee varapuheenjohtajaansa lämpimästi!

Kirsti Lehtovaara

60 vuotta täytti 29.6.2004 Mikko Kurikka Pirkkalasta.

Vanhemmat Tyne os. Tikkanen Valkjärven Laavolasta ja Eemil Kurikka Sakolan kirkonkylästä.

Merkkipäiväänsä Mikko vietti Sakkolassa esi-isiensä maisemissa.

80 vuotta täyttivät toukokuussa Sakkolassa syntyneet ”Kiurun kaksoset”: Helsingissä Anna Toivonen, o.s. Kiuru, 8.5.2004 ja Tampereella Liisa Lehtimäki, o.s. Kiuru, 9.5.2004.

Ohessa sisarusten valokuvat uudem-

man kerran, vasemmalla Liisa ja oikealla Anna.

Viime lehteen Annan kuvan tilalle oli lipsahtanut 70 vuotta täyttäneen Pirkko Järvensivun kuva. Toimitus pahoittelee sekaannusta.

Hääpäiviä

Timanttihääpäivää viettivät 28.5.2004 sakkolalaiset Sirkka ja Kaarlo Kuoppo Lempäälässä. Juhlaa vietettiin perhepiirissä.

Ylioppilaita

Kirsi-Maria Lamppu pääsi ylioppilaaksi Lempäälän lukiosta 29.5.2004. Vanhemmat Jouko ja Ritva Lamppu, isovanhemmat Siiri (o.s. Nuora) ja Albert Lamppu Sakkolan Petäjärveltä.

Heli Anneli Ruuna pääsi ylioppilaaksi Lempäälän lukiosta 29.5.2004. Vanhemmat ovat Ainno ja Helge Ruuna, Helgen äiti Selma Ruuna (o.s. Laukkanen) on Räisälästä ja isä Toivo Ruuna Sakkolan Pannusaareltä.

Vammalan lukiossa 29.5. painoi valkolakin päähänsä Ulla Kuperinen. Hänen isänsä Martin vanhemmat Aino ja Viljo Kuperinen ovat kotoisin Sakkolan Lapinlahden kylästä.

Karjalaista ruokaperinnettä: Hapanlohko

Hapanlohko on vanha karja-lainen arkiruoka, jota keitettiin erityisesti ruisleivän paistamisen yhteydessä. Terveellisyytensä vuoksi olisi suositeltavaa ottaa hapanlohko jälleen ruokavalioomme.

Ohje:
n. 2,5 dl hapantaikinana juurta
n. 2,5 dl vettä
1-2 perunaa
suolaa
loraus kermaa
n. rkl voita

Hapanjuuri:
5 dl kädenlämpöistä vettä
5 dl ruisjauhoja
25 gr hiivaa

Murennä hiiva kädenlämpöiseen veteen, lisää ruisjauhot. Anna taiki-

nan kohota yön yli. Mikäli haluat lohkoista happamampaa, murennä joukkoon hapanleipää tai anna taikinan kohota vuorokausi. Jos annos tuntuu liian suurelta, pakasta osa seuraavaan kertaan.

Ohje on noin 2,5 dl:n hapanjuureen, lisää vettä n. 2,5 dl, keitä seosta hetken aikaa välillä sekoittaen, lisää kuoritut perunat paloitteluina. Keitetään, kunnes perunat ovat pehmeitä; mikäli lohko tuntuu jossakin vaiheessa liian sakealta, lisää kiehuvaa vettä.

Maustetaan suolalla ja tilkalla kermaa, voi lisätä keittoon viimeiseksi tai syödessä.

Herkullisia hapanlohkonautintoja!

Raili Leino (Kopperoinen)
Sakkolan Haparainen
Halikko

Sakkolan Kirkonkylän Nuorisoseuran ulkoilupäivä

Lauantai 5.6. päivä paistoi, linnut lauloi,
väkeä saapui Laamaselle Sorkkalaan
ulkoilupäivää viettämään.

Oli meitä puolensataa, vanhempaa ja nuorempaa.
Aune passitti porukan, lenkille maastoon matkahan.
Lenkki tehtiin – takaisin päästiin.

Rokka ootti lisäkeineen, syötiin vatsat pullolleen,
kiel'kakaroita nautittiin, pihanurmikolla istuttiin,
leikittiin ja laulettiin, kahvitkii keitettiin.

Kiitos Aunelle ja Sirkalle, hyvän rokan kokeille!

Kiitos osanottajille, pontta saatiin vetäjille
– jatkaa perinnettä tuleville!

Lea Kankare

TILAA OMA LEHTI! Puh. 040 730 2622
Loppuvuosi vain 10 euroa

Sakkolan isännänviiri nyt myynnissä

Sakkola isännänviiri on valmistunut,
tarjolla 4- ja 5-metrisiä viirejä, hinta 60 euroa. Hyvä lahjaidea!

Muista myös uusi Sakkola-postikorttisarja,
T-paidat, lippikset, laudeliinat, kirjat yms. tuotteet!

Tilaukset: Aila Alanen,
puh. ilt. 03 - 375 2852 tai 040 - 707 6164
sekä Elsa Mäkelä puh. 040 - 706 9483.

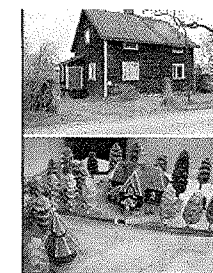
Postikulut lisätään tuotteiden hintaan.

Sakkola-tuotteita voit hankkia myös Sakkola-juhlilla Huittisissa!

Tervetuloa Sakkola-Museolle Lempäälään

*Sakkola-Museon
korttisarja 2004*

Sakkola-Museo on auki joka päivä kesän ajan syyskuun alulle asti Kuokkalan museoraitilla Lempäälässä: museot ovat avoinna 2.5-5.9.2004 joka päivä klo 11-17.

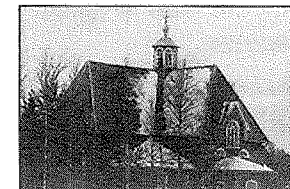
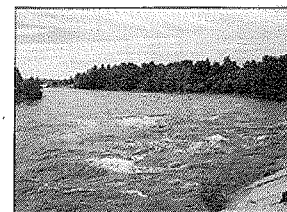
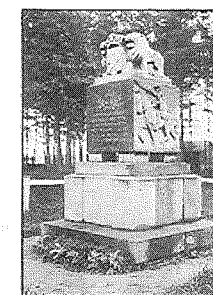
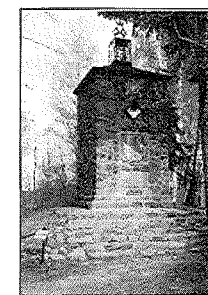
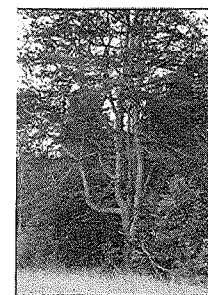
Kesän teemoja ovat mm. Petäjärvien kylä ja Larin Paraske, ja lisäksi on paljon muuta mielenkiintoista katsottavaa - tervetuloa!

Pääsymaksu koko museoraitille 3,5 euroa/henkilö, ryhmässä 2,5 euroa/henkilö, lapsilta 1 euro/henkilö.

Pääsymaksu Sakkola-Museoon 1 euro/henkilö. Sakkola-museon päivystys on kauppamuseon puolella, jossa päivystävät kesän ajan Lempäälä-Seuran oppaat.

Mikäli erityistä Sakkola-Museon esittelyä halutaan, asiasta on hyvä sopia ennakoon joko museovastaava Antti Hynnän (040-8490048), arkistonhoitaja Elsa Mäkelän (040-706 9483) tai Sakkola-Säätiön puheenjohtaja Hannu Turkisen (050-3839 683) kanssa.

Sakkolasta on painatettu uusi korttisarja, jonka voi lunastaa mukaansa vaikkapa museolla käydessä. Kahdeksan kortin sarjan hinta on 3 euroa.

SAKKOLA-SÄÄTIÖ

Hannu Turkkinen,
hallituksen puheenjohtaja,
Turkkisentie 12, 37550 Lempäälä,
p. 03-3752 525, 050-3839 683
hannu.turkkinen@lempaala.fi

Aaro Viskari, varapuheenjohtaja
Helsingintie 32, 37560 Lempäälä,
p. 03-3676 190, 0400-836656

Matti Naskali, sihteeri,
Rautaranta 8, 28400 Ulvila,
p. 02-538 0855, 0500-721902
matti.naskali@mknpalv.inet.fi

VALTUUSKUNTA

Hannu J. Paukku, puheenjohtaja,
Harjatie 5, 32210 Loimaa
p. 02- 762 8152, 0500-741296
hannu.paukku@punkalaidun.fi

Esko Kallonen, varapuheenjohtaja
Kukkolantie 4, 37560 Lempäälä
p. 03- 3676603, 040-5540747

SAKKOLA-SEURA

Eila Aro, puheenjohtaja
Viikkokuja 4 A 3, 02200 Espoo
p. 09- 884 9402

HOVINKYLÄSEURA

Soini Hartikainen, puheenjohtaja
Jähkyentie 66, 14700 Hauho
soini.h@surfeu.fi
p. 03 -675 1482, 0400 -207 844

METSÄPIRTTI
SEURA RY

Kalevi Hyytiä, puheenjohtaja
Kausantie 22, 15560 Nastola
p. 04050 22750
kalevi.hyytia@metsapirtti.net

Kimmo Laulajainen, varapj
Kaarikuja 1 A 3, 00940 Helsinki
p. 09-304 854, 040534 5062

Ilmi Pesonen, sihteeri
Porslähdentie 10 A 13,
00960 Helsinki
p. 09-694 6309, 040730 6166
ilmi.pesonen@welho.com

METSÄPIRTTIKERHOT:
ETELÄ-POHJANMAA

Esko Lylander
Mustikkatie 1, 66400 Laihia
p. 06-4771300, 050599 7720
Mauno Hämäläinen
Vaasantie 270, 61600 Jalasjärvi
p. 06-456 0482, 040527 4960

TAMPERE

Erkki Hiltunen, puheenjohtaja
Kerttulinkatu 20 C 38, 20520 Turku
puh. 0505908803
Nillo Kiiski, sihteeri
Tennaritie 7, 21200 Raisio
puh. 02-4383167 tai 0503575767

UUSIKAUPUNKI

Anneli Virtanen
Pappilankuja 15, 23600 Kalanti

0032010>KESTO /0030100
Hynnä Antti
Ollilantie 11
37500 LEMPAALA

METSAPIRTTI-
JÄRJESTÖT TMK

Leo Laulajainen, puheenjohtaja
Tulustie 6 as 3, 32440 Alastaro
p. 04004 89059

METSÄPIRTTI
ARKISTO

Mynämäen kirjasto. Yhteyshenkilöt:
Kari Ahtiainen p. 0445843107
Markku Lemmetti
02-4310956, 050-5119720
marku2@saunalahti.fi

KIRVESMÄKI KERHORY

Aulis Ukkonen
Kirkkotie 21 A, 01700 Kauniainen
p. 09-505 1897, 0400 522854

VUOKSELA-SEURA ry

Taisto Virkki, puheenjohtaja
Paununkatu 24, 33700 Tampere
taisto.virkki@luukku.com
p. 03 - 363 1750, 050 - 553 8607
Laila Saario, sihteeri
Rauduskoivunkuja 6, 36600 Pälkäne
taistosaaario@jippii.fi
p. 03- 534 3240, 040-586 0691

Sukututkimusasiat

Pentti Warvas,
Tervatie 25, 03100 Nummela
pentti.warvas@dnainternet.net
p. 019 - 334 606

Internet-asiat (vuoksela-seura.fi)

Timo Broman, Kurkelantie 619
25460 Toija
timo.broman@kisko.salonseutu.fi
p. 02 - 739 8419, 050 - 3335152

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön kotiseutulehti vuodesta 1957. Ilmestyy 8 krt vuodessa.

Toimitus: Suvannon Seutu,
Rautasementtie 375,
37500 Lempäälä

Päätoimittaja
Marjo Ristilä-Toikka, Lempäälä
Puhelin 040 730 2622
tai (03) 374 8 448 iltaisin
marjo.ristila-toikka@luukku.com

Metsäpirtin yhdyshenkilö
Ilmi Pesonen,
puh. 09-694 6309 tai 040730 6166
ilmi.pesonen@welho.com

Vuokselan yhdyshenkilö
Taisto Virkki, Tampere
p. 03- 363 1750 tai 050-553 8607.
taisto.virkki@luukku.com

Toimituskunta

Esko Kallonen, Eero Koppanen,
Ritva Koski, Juha Kuisma,
Hannu Paukku, Aila Alanen,
Ilmi Pesonen, Taisto Virkki

Tilaushinta 20 euroa/vuosikerta.
Ilmoitushinnat 0,20 euroa
palstamillimetri (+alv 22%)

Julkaisija: Sakkola-Säätiö

Kirjapaino: Koski-Print, Valkeakoski